

עלי ההגהה

דשיחת

ש"פ יתרו, כ"ב שבט ה'תשמ"ט

– יום היארצייט-הילולא הראשון של
הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע –

יוצא-לאור לש"פ יתרו ה'תשפ"ג

בפעם הראשונה

יוצא לאור על ידי מערכת
"מפתח"

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה
שנת הקהל

MAFTEIACH

www.Mafteiach.app

פתח דבר

לקראת ש"פ יתרו – הננו בזה מוציאים לאור צילום כתי"ק עליההגהה המלאים – **כפעם הראשונה** – דשיחת ש"פ יתרו, כ"ב שבט ה'תשמ"ט – יום היארצייט-הילולא הראשון של הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע.

*

קונטרס זה יוצא לאור ע"י מערכת "מפתח". אפליקציית "מפתח" הינו מיזם שמטרתו לרכז במקום אחד את האודיו, הוידאו, ההנחות הבלתי-מוגהות והמוגהות – לכל שיחה והתועדות של הרבני. הקונטרס הוא הששים ושבע בסדרת "הגהות", ובעז"ה יופיעו קונטרסים נוספים בקרוב.

החוברות הקודמות של "עלי-ההגהה" זמינים באפליקציית "מפתח":
[.Mafteiach.app/about](https://mafteiach.app/about)

וכאן המקום לבקש בבקשה כפולה ומכופלת, שכל מי שיש תח"י הגהות כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחות ומאמרים – שיואיל להמציאם למערכת, ע"מ לזכות בהם את הרבים.

* * *

והעיקר – יהי רצון שנזכה זיך זעהן מיטן רבי'ן, ולשמוע "תורה חדשה" תיכף ומיד ממש!

מערכת „מפתח“

ועש"ק פ' יתרו, ה'תשפ"ג – שנת הקהל
מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, נ.י.

משיחת ש"פ יתרו, כ"ב בשבט ה'תשמ"ט - עלי הגהה

בס"ד. משיחת ש"פ יתרו, כ"ב שבט ה'תשמ"ט

- יום היארצייט-הילולא הראשון של הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע -

א. עס זיינען פאראן פארשידענע דינים ומנהגי ישראל וועלכע מיטוט אין א יארצייט-לעילוי (לזכרון) הנשמה.

דאס הייסט, א- כאטש עס האבן זיך געענדיקט די הנהגות (והגבלות) פון די ערשטע י"ב חודש, פונדעסטוועגן, געדענקט מען וועגן דעם אויך דערנאך, און ווען עס קומט דער יום בשנה פון דער הסתלקות (הימים אלה נזכרים ונעשים) פאצייכנט מען דעם טאג און מ'פראוועט דעמולט דעם יארצייט-דורך אמירת קדיש און תפלה לפני התיבה, ולימוד משניות והוספה בצדקה⁴ ותורה בכלל וכו' - לעילוי הנשמה-וועלכע ווערט דעמולט נתעלה צו א העכערע, שלא בערך העכערע, דרגא.

און נאכמער: אויך נאכן יארצייט איז פאראן א המשך מזה, ווי פארשטאנדיק פון דעם וואס מ'זאגט "יזכור" כמה פעמים בשנה, און בכלל - במשך כל הימים⁶ (נאך דער הסתלקות) בלייבט א רושם והמשך דערפון ביז בנוגע להנהגה בפועל?

ובלשון הכתוב - "והחי יתן אל לבו". וואָס הגם אז דאָס שטייט אויף דעם זמן האבילות, איז דאס אבער א מילתא בטעמא וואס איז שייך בכל הזמנים (ניט נאר בשעת האבילות): דער טבע פון א מענטש א בר-שכל איז, אז ער קוקט זיך ארום אונט די זאכן וואס פאסירן מיט אים און ארום אים און לערנט זיך דערפון אפ, עאכט"כ בשעת עס פאסירט מיט אים אן איבעראשונג (בענינו - א הסתלקות פון א קרוב כו'), רירט דאס אים אן און דאס איז אים מעורר עס זאל ביי אים אלעמאל זיין "יתן אל לבו" - ער זאל זיך מתבונן זיין בזה. און דאס זאל אים ברענגען צו מוסף זיין אין עבודת ה', בכל עניני תורה ומצוותי'.

ב. בפשטות לערנט מען, אז די מנהגים און ענינים וואס מיטוט בקשר מיט א יארצייט (וההמשך לזה) -

איז דאס לעילוי ולזכר הנשמה, בכדי די נשמה זאל נתעלה ווערן העכער און העכער אין גן עדן.

אבער יש לומר, אז אין דעם איז פאראן נאך א (גרעסערן ענין, כדלקמן. ויש לומר, אז מ'זעט עס

פארשטיין פון דעם היינטיקן יארצייט (הראשון) - הן מצד די שיעורי תורה פון דעם טאג, און הן מצד

דעם תאריך היום (כ"ב שבט), והן מצד דעם מאורע מיוחד פון דעם יארצייט במיוחד, ווי מרומז אויך אין

איר נאמען און איר עבודה וכו' בנאם וויבאלד די אלע זאכן קומען צוזאמען איז דאס זיכער בהשגחה

פרטית, און זיי האבן צווישן זיך א שייכות.

ג. אין היינטיקן שיעור רמב"ם [לויט דעם מנהג שהולך ומתפשט צו לערנען ספר הרמב"ם ג' פרקים ליום]

לערנט מען אין הלכות שבת: "המבעיר כל שהוא חייב, והוא שיהא צריך לאפר, אבל אם הבעיר בדרך השחתה-

פסור מפני שהוא מקלקל".

בס"ד. משיחת ש"פ יתרו, כ"ב שבט ה'תשמ"ט

– יום היארצייט-הילולא הראשון של הרבנית הצדקנית מרת חיי' מושקא נ"ע זי"ע –

[כ"ק אדמו"ר שליט"א ציין להוסיף כאן הסימון:]

ס"א

עס זיינען פאראן פארשידענע דינים ומנהגי ישראל וועלכע מיטוט אין א יארצייט -
 גלזכרון ולעילוי הנשמה . . [תחלה הי' כתוב "לעילוי ולזכרון", ותיקן כבפנים]

. . דאס הייסט, אז כאטש עס האבן זיך געענדיקט די הנהגות (והגבלות) פון די ערשטע
 י"ב חודש . .

. . און ווען עס קומט דער יום בשנה פון דער הסתלקות (והימים אלה נזכרים ונעשים)
 פארצייכנט מען אויס דעם טאג . .

. . לעילוי הנשמה - וועלכע ווערט דעמולט נתעלה . .

. . ובלשון הכתוב - "והחי יתן אל לבו". וואס הגם אז דאס שטייט אויף דעם זמן
 האבילות, איז דאס אבער א מילתא בטעמא וואס איז שייך בכל הזמנים (ניט נאר בשעת
 בזמן האבילות): דער טבע פון א מענטש א בר-שכל איז, אז ער קוקט זיך ארום אויף
 טראכט אריין אין די זאכן וואס פאסירן מיט אים און ארום אים און לערנט זיך דערפון
 אפ, עאכו"כ בשעת עס פאסירט מיט אים אן איבעראשונגענדע זאך (בענינו - א
 הסתלקות פון א קרוב כו'), רירט דאס אים אן שטאקער און דאס איז אים מעורר עס
 זאל ביי אים אלעמאל זיין טיפער דער "יתן אל לבו" - ער זאל זיך מתבונן זיין בזה און
 דאס זאל אים ברענגען צו מוסיף זיין אין עבודת ה', בכל עניני תורה ומצוותי-, א. ז. וו.

ס"ב

. . אבער יש לומר, אז אין דעם איז פאראן נאך א (גרעסערער) ענין . .

. . ויש לומר, אז מ'דענקען עס פארשטיין . .

. . והן מצד דעם מאורע מיוחד . .

. . ווי מרומז אויך אין איר נאמען און איר עבודה זכר - וואס און וויבאלד די אלע זאכן
 קומען צוזאמען - איז דאס זיכער בהשגחה פרטית . .

ס"ג

. . לערנט מען (אין הלכות שבת): "המבעיר כל שהוא חייב, והוא שיהא צריך לאפר,
 אבל אם הבעיר דרך השחתה פטור מפני שהוא מקלקל" . .

- 2 -

דער לימוד דערפון אין עבודת ה' [ווי דער רמב"ם שרייבט אז "רוב דיני התורה כו' לא ניתנו אלא לחקן הדיעות וליישר כל המעשים"] - ובהקדים:

די ל"ט מלאכות אסורות בשבת זיינען די מלאכות וואס מ'האט געטאן אין משכן. דערפון איז מובן, אז די ל"ט מלאכות זיינען די כללות'דיקע און עיקריות'דיקע עבודות פון א אידן (וואס רוב עבודתו איז בימי החול) אין מאכן פון דער וועלט א'משכן ומקדש לה', "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", און דארטן זיינען דעם אויבערשטן (וואס דאס איז די תכלית וכוונה פון עבודת האדם).

און די תנאים אין הלכות שבת אין דעם גדר פון א מלאכה (אסורה בשבת, דערפאר וואס דאס איז א מלאכה גמורה אין משכן) - גיבן ארויס אין וואס עס באשטייט די אמת'ע מלאכה (עבודה) פון א אידן אין מאכן מ'חלקו בעולם א משכן לה' (משא"כ א מלאכה אויף וועלכע מ'איז פטור בשבת, באווייזט אז דאס איז ניט קיין עבודה בשלימות).

אזוי איז אויך בנוגע לענינו, אז "המבעיר" דארף זיין "צריך לאפר" - ווייל די עבודה פון א אידן (אין דעם משכן לה') דארף זיין צוליב א תועלת, צוליב פ'עס אויפטאן, א תיקון ובריור וכו' נגיש קלקל'ח'ו"ס, וואס איז לבטלה.

והענין:

די עבודה (אזינע פון די עבודות) עיקריות פון א אידן (אין זיין משכן ומקדש לה') באשטייט פון "המבעיר" - ער דארף "אנצינדן" זיך אליין און זיין גאנצע סביבה מיט א ג-טלעכען פייער פון קדושה, אהבה כרשפי אש (לית פולחנא כפולחנא דרחימותא), "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", און זיך מקריב זיין ומעלה זיין ווי א "קרבן", אן "עולה תמימה" לה', דורך דעם אש האלקי שבאהבה שבלב'ן העולה למעלה ו"מתלהט ומתלהב בתשוקה ורשפי אש אליו ית' כו', באי' האהבה דבכל לבבך כו' להיות הלב מלא וגדוש מאהבת ה' בבתי כלנת הנפש כו'".

ובכללות - איז דאס די עבודה פון מסירת נפש, אן ער גיט זיך אינגאנצן אוועק צו דעם (רצון פון דעם) אויבערשטן.

און די עבודה איז אפילו דורך "המבעיר כל שהוא": דערביי איז ניט נוגע כמות, וואקנס יעדער איד האט אין זיך א ניצוץ א פון דעם יסוד האלקי שבלבו, און "צריכים להבעיר הניצוץ שיש ביסוד האש שבלב שיתגלה בבחי' גילוי ע"י שמנפחים בו". ווען ער צינדט אן אפילו א קליין פרט פון זיין לעבן מיט דעם אש האלקי, און אפילו מיט א "קליין" פייערל (ניט קיין מדורה גדולה וכיו"ב) פון אהבה לה' - איז דאס אונז א מלאכה ועבודה גמורה. וכידוע אז אין דער עבודה פון מס"נ איז נגמא קנין חילוק צווישן דער גודל בכמות פון זיין עבודה - די נקודת היהדות איז בשוה אין יעדער פרט, אפילו א "כל שהוא".

.. די לייט מלאכות (האסורות בשבת) זיינען די מלאכות ..

.. אין מאכן פון דער וועלט א דירה משכן ומקדש לה' ..

.. און די תנאים אין הלכות שבת אין דעם גדר פון א מלאכה (אסורה בשבת, דערפאר וואס דאס איז א מלאכה גמורה אין משכן) - גיבן ארויס אין וואס עס באשטייט די אמת'ע מלאכה (עבודה) פון א אידן אין מאכן בחלקו בעולם א משכן לה' ..

.. דארף זיין צוליב א תועלת אין דעם משכן, צוליב צעפעס אויפטאן, א תיקון ובירור וכו' (ניט קלקול חיי, וואס איז לבטלה) ..

.. די עבודה (איינע פון די עבודות) עיקריות) פון א אידן (אין זיין משכן ומקדש לה') באשטייט פון אין "המבעיר" - ער דארף "אנצינדן" זיך אליין און זיין גאנצע סביבה מיט א ג-טלעכערן פייער פון קדושה, אהבה כרשפי אש (לית פולחנא כפולחנא דרחימותא), "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", און זיך מקריב זיין ופעלה זיין ווי א "קרבן", אן "עולה תמימה" לה', דורך דעם אש האלקי שבאהבה שבלבבו העולה למעלה ו"מתלהט ומתלהב בתשוקה ורשפי אש אליו ית' כו', בפי האהבה דבכל לבבך כו' להיות הלב מלא גודש מ'באהבת ה' בפי כלות הנפש כו' ..

.. ובכללות - איז דאס די עבודה פון מסירת נפש; און ער גיט זיך אינגאנצן אוועק צו דעם ..

.. און די עבודה איז אפילו דורך "המבעיר (אפילו) כל שהוא": דערביי איז ניט נוגע כמות, ווארום יעדער איד האט אין זיך א ניצוץ א פון דעם יסוד האש האלקי שבלבו .

.. איז דאס אונדז א מלאכה ועבודה גמורה. וכידוע אז אין דער עבודה פון מס'נ איז ניטא קיין חילוק צווישן דער גודל בכמות פון זיין עבודה - די נקודת היהדות אונדז בשוה אין יעדער פרט, אפילו אין א "כל שהוא" ..

- 3 -

דערביי איז אבער דער תנאי, "והוא שיהא צריך לאפר": די הבערה (רצוא) דארף זיין ניט צוליב דאך עלי (דער פייער) אליין, נאר צוליב דן המשכה (שוב), אפר; דאס אנצינדן דער אהבה כרשפי אש און איר עלי למעלה דורך אויסגיין בכלות הנפש איז ניט קיין הכלית פאר זיך, ער דארף דערביי האבן (נאך) א צורך (נדרון) - דעם אפר, א תועלת; און פון דעם אש של מס'נ זאל בלייבן א מציאות למטה, כולל אז דער אדם בלייבט א מציאות נשמה בגוף (און גייט ניט אויס בכלות הנפש), ד.ה. אין עבודה - אז די מסירת נפש דארף ארויסקומען אין דער עבודה פון קיום התומ"צ במעשה בפועל בעוה"ז הגשמי, ועד כדי כך, אז טאמער ס'איז ניטא דער "צריך לאפר" - איז די הבערה אליין ניט קיין מלאכה ועבודה!

נאך ווי ער איז א נשמה בגוף ועוסק בתומ"צ, איז ער בבחי' אפר - דורכגענומען מיט מסירת נפש, און זיין עסק בתומ"צ איז "בכל נפשך", אפילו נישטל את נפשך; זיין גאנצע מציאות איז בבחי' אפר, "דורכגעברענט" און איבערגעמאכט געווארן פון דעם אש אלקי שבלבבו (אזוי ווי אפר בפשטות איז "מהותו ועצמותו של העץ הנשרף שהי' מורכב מן יסודות ארבע וג' יסודות אמר חלפו והלכו להם וכלו בעשן כו", און פון דעם יסוד העפר וואס געפינט דורכגעברענט בלייבט נאך דער אפר), אזוי ווי א קרבן ("עולה תמימה") שנקרב לה'.

[ועד כדי כך, אז עס ווערט בדוגמא פון "אפרו של יצחק כאילו צבור על גבי המזבח", וואס דערפאר "לא נאמרה זכירה ביצחק" וועל דער כח המס'נ איז א חלק עצמי ורצון פנימי פון א אידן, וואס דארף ניט האבן קיינע הכנות והתבוננות פאר (ניט ווי אהבה ויראה וואס דארף א התבוננות בדברים המביאים לידי זה), און דעריבער שטייט עס בגלוי ממש לפני הקב"ה און מ'דארף אויף דעם ניט קיין זכרון (דארף מען פארשטיין דעם טעם אויף דעם: די העכסטע עבודה לכאורה איז, אז א איד זאל האבן מסירת נפש און עולה זיין למעלה מעלה אין דעם אש אלקי. אפילו אז עס דארף אויך זיין די המשכה למטה - ווי קען מען זאגן אז די הבערה ועלי' אליין איז ניט קיין מלאכה (אויב דאס איז ניט "צריך לאפר"), צייט אז דאס איז בגדר פון מקלקל-הידי?

ד. ויש לומר דער ביאור בזה בהקדים אן ענלעכע שאלה אין אונזער פרשה: און אונזער פרשה ווערט דערציילט אז לאחרי וואס די אידן האבן געהערט די עשרת הדברות האבן זיי געזאגט צו משה רבינו: "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות". פאדערט זיך הסברה: די העכסטע מדריגה צו וועלכע אידן קענען דערגרייכן, איז בשעת דער אויבערשטער באווייזט זיך צו זיי אליין און רעדט מיט זיי אליין (און ממוצעים), ווי די אידן האבן געבעטן "רצוננו לשמוע מפי מלכנו כו' רצוננו לראות את מלכנו", "אינו דומה השומע מפי השליח לשומע מפי ה'". און דער אויבערשטער האט ממלא געווען בקשתם, ווי די אידן האבן דערנאך געזאגט (פמסופה ע"י ה' (11) 11/3/77)

.. די הבערה (רצוא) דארף זיין ניט אליין צוליב דיער עלי (דער פייער) אליין, נאר צוליב דיער המשכה (שוב), צריך לאפר; דאס אנצינדן דער די אהבה כרשפי אש און איר עלי למעלה דורך אויסגיין בכלות הנפש איז ניט קיין א תכלית פאר זיך, ער דארף דערביי האבן (אין) א צורך (רצון) נוצען - דעם אפר, א תועלת; און פון דעם אש של מס"נ זאל בלייבן ווערן א מציאות למטה, כולל אז דער מבעיר האדם בלייבט איז א מציאות נשמה בגוף (און גייט ניט אויס בכלות הנפש), און טוט מיט דעם אפר. ד.ה. אין עבודה - אז די מסירת נפש דארף קומען ארויס אין דער עבודה פון קיום התומ"צ במעשה בפועל בעוה"ז הגשמי. [תחלה הי' כתוב "ארויסקומען", ותיקן שיהי' כתוב "קומט ארויס"]

.. ועד כדי כך, אז טאמער ס'איז ניטא דער "צריך לאפר" - איז די הבערה אליין ניט קיין מלאכה ועבודה! ..

.. נאר ווי ער איז א נשמה בגוף ועוסק בתומ"צ, איז ער בבחי' אפר - דורכגענומען מיט מסירת נפש, און זיין עסק בתומ"צ איז "בכל נפשך", אפילו נוטל את נפשך²²; זיין גאנצע מציאות איז בבחי' אפר, "דורכגעברענט" און (איבערגעמאכט) געווארן פון דעם אש אלקי שבלבבו (אזוי ווי אפר בפשטות איז "מהותו ועצמותו של העץ הנשרף שהי' מורכב מדי יסודות ארמ"ע וגי יסודות אמ"ר חלפו והלכו להם וכלו בעשן כו"), און פון דעם יסוד העפר וואס ווערט דורכגעברענט דורך דעם אש בלייבט נאר דער אפר) ..

.. ווייל דער כח המס"נ איז א חלק עצמי דרצון פנימי פון א אידן, וואס דארף ניט האבן קיינע הכנות והתבוננות כו' ..

.. מען דארף אבער פארשטיין. [תחלה הי' כתוב "דארף מען", ותיקן כפנינים]

.. ווי קען מען זאגן אז די הבערה ועלי אליין איז ניט קיין מלאכה גמורה (אויב דאס איז ניט "צריך לאפר"), ביז אז דאס איז בגדר פון מקלקל חיינו!

ס"ד

.. אין אונזער פרשה ווערט דערציילט, אז לאחרי ..

.. און רעדט מיט זיי אליין (אין בלי ממוצעים), ווי די אידן האבן געבעטן ..

.. ווי די אידן האבן דערנאך געזאגט (במסופר ווי דערציילט ע"י ..

- 4 -

משה אין משנה תורה⁴⁵ "הן הראנו ה' אלקינו את כבודו ואת גדלו ואת קולו שמענו מתוך האש, היום הזה ראינו כי ידבר אלקים את האדם וחי".

איו פארוואס האבן די אידן דערנאך מיטאמאל געזאגט "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים" - צוליב א חשש רחוק פון ימגת⁴⁶ "כי תאכלנו האש הגדולה הזאת אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלקינו עוד ומתנה⁴⁷ כי מכל בשר-אשה שמע קול-אלקים חיים מדבר מתוך-האש כמו-נר-ויחיי" - ווען זיי האבן ערשט געזען ווי דער אויבערשטער רעדט מיט זיי און זיי זיינען געבליבן לעבן, "וחיי"? און נאכמער: דער אויבערשטער האט אויף דעם געזאגט משה'ן⁴⁸ "שמעתי את קול דברי העם הזה אשר דברו אליך הטיבו כל אשר דברו, מי יתן והי' לבכם זה להם ליראה אותי גו'!"

ה. אפ' דער ביאור אין דעם: ²⁵ (185 04) / צו אויספירן דער נתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, אז די תכלית וכוונת כל' ענינים איז - זאל אויספירן דער נתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, אז די וועלט אליין זאל זיין א דירה פאר דעם אויבערשטן.

וואס דער כח לזה האט זיך אויפגעטאן (בעיקר) בא מתן תורה, ווען ס'איז בטל געווארן די גזירה פון עליונים לא ירדו למטה ותחתונים לא יעלו למעלה: אויך פאר מתן תורה האט מען געלערנט און מקיים געווען תורה ומצוות, ביז אז "תורה קדמה לעולם"⁵⁰, אבער דעמולט זיינען תורה און וועלט געבליבן צוויי "באוונדערע" זאכן;

מתן תורה האט אויפגעטאן אז תורה ומצוות זאל נמשך ווערן דורכנעמען און מזכך זיין גשמיות העולם, אזוי אז די וועלט זאל ווערן א חפצא של קדושה.

און דאס איז געקומען דורך דעם וואס בא מ"ת איז נתגלה געווארן עצם התורה ("חמודה גנוזה") ווי דאס איז פארבונדן מיט עצמותו ית', דערפאר האט דאס געהאט כח צו אויך נמשך ווערן למטה און געבן דעם כח אויף דורכנעמען גשמיות העולם. משא"כ די תורה וואס די אבות האבן געלערנט לפני מ"ת איז געווען תורה שבערץ להבריא, דערפאר איז "ריחות היי" ⁵²

דאס הייסט: וויבאלד אז דער "נתאוה" עס זאל זיין א דירה בתחתונים איז אין עצמותו ית', וועלכער איז העכער און די סיבה אויף אלע ענינים, אלע השפעות והארות כו' וכל סדר השתלשלות, דעריבער איז מוכן, אז אלע ענינים, אפילו די העכסטע עליות וגילויים וואס זיינען געווען בא מ"ת, איז כוונתם - צו אויספירן בעצן ותאוה⁵¹ הקב"ה עס זאל זיין א דירה בתחתונים.

און דעריבער, אויב ס'איז דא א גילוי פון "מלכנו" וואס אין איג הערט זיך ניט אן אט די כוונה (די המשכה למטה) - איז דאס ניט די אמת'ע שלימות, ביז אז דאס איז אפילו ניט אן עלי בשלימות, ווארום ווען איז די עלי פון אידן (דורך דער-גילוי-פון-מלכנו) אן אמת'ע עלי, דאקא ווען דאס ווערט נמשך למטה. ⁵³

.. משה אין משנה תורה) ..

.. איז פארוואס האבן די אידן דערנאך פֿיטאמאל געזאגט "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים" - צוליב א דעם חשש דחוק פֿון ימות" ל"כי תאכלנו האש הגדולה הזאת אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלקינו עוד ונמתנו, כי מי כל בשד אשר שמע קול אלקים חיים מדבר מתוך האש כמונו ויחי!" - ווען זיי האבן ערשט געזען ווי דער אויבערשטער רעדט מיט זיי און זיי זיינען געבליבן לעבן, "וחי"!! .. [תיבת "אלקים" לא מחק, אלא סימן בעיגול להוציא]

.. און נאכמער: דער אויבערשטער האט אויף דעם די רייד זייערע געזאגט משה'ן ..

ס"ה

אז וי"ל דער ביאור אין דעם ..

.. תכלית וכוונת כל הענינים איז - צו עס זאל זיך אויספירן דער נתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, אז די וועלט אליין זאל זיין א דירה ..

.. אז תורה ומצוות זאל נמשך ווערן; למטה, און דורכנעמען און מזכך זיין גשמיות העולם, אזוי אז די וועלט זאל ווערן א דירה להשם, א חפצא של קדושה ..

.. משא"כ די תורה וואס די אבות האבן מען האט געלערנט לפני מ"ת איז געווען דערפאר אז "ריחות היו", תורה שבערך להבריאה .. [תחלה הי' כתוב "איז געווען תורה שבערך להבריאה, דערפאר איז ריחות היו", ותיקן כבפנים]

.. דאס הייסט: וויבאלד אז דער "נתאוהה" השם עס זאל זיין א דירה בתחתונים אז אןגעצמותו ית', וועלכער איז העכער און איז די סיבה אויף אלע ענינים .. [את התיבות "עצמותו ית" לא מחק, אלא סימן בעיגול להוציא]

.. דערפאר איז מובן, אז אלע ענינים ..

.. איז כוונתם - צו אויספירן פֿון גאון נתאוהה דעם נתאוהה הקב"ה ..

.. וואס אין אידם הערט זיך ניט אן אט די כוונה ..

.. ווארום ווען איז די עליי פון אידן (דורך דער גילוי פֿון "מלכנו") אן אמת'ע עליי, דוקא ווען דאס ווערט נמשך למטה ..

- 5 -

ובסגנון אחר: די המשכה למטה איז נוגע ניט נאר צו דעם מקבל וואס געפינט זיך למטה, נאר אויך צו דעם גילוי שמלמעלה. ווארום דוקא דורך דעם וואס די המשכה קומט אן למטה און נעמט דורך דעם תחתון, איז ניכר אז דאס איז המשכת העצמות, כנ"ל.

און דערפאר האבן אידן געבעטן "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות" - הגם אז זיי האבן געזען אז נאכדעם ווי זיי האבן געהערט "קול אלקים חיים מדבר מתוך האש" זיינען זיי געבליבן לעבן - ווייל דאס וואס זיי זיינען געבליבן לעבן איז עס געווען כדרך נס [בפירט לפי מחז"ל אג על כל דיבור ודיבור פרחו נשמתן, נאר דערנאך החזירן להן בטל תחי']. אבער דער דיבור עצמו (דער קול אלקים חיים) איז געווען באנופן וואס ברענגט צו "נמות",

און דעריבער האבן זיי געבעטן "דבר אתה עמנו", אז די המשכה מלמעלה זאל זיין דורך משה'ן, דער ממוצע המחבר אידן מיטן אויבערשטן, וואס ברענגט ניט צו מיתה, וגם דוקא דורך דעם ברענגט זיך ארויס אדאס איז המשכת העצמות. אגן דוקא אין דעם באשטייט דר תכלית וכוונה פון גאנץ תורה ומצוות (וועלכע אגן געגעבן געווארן בא מ"ת) - עס זאל זיין "וחי בהם ולא שימות בהם", דוקא נשמות בגופים (ובאופן פון "ונשמרתם מאד על נפשותיכם"), און ניט דורך העלאה בלבד "כי תאכלנו האש הגדולה הזאת גוי ואתנו".

ו. עפ"ו קען מען אויך מבאר זיין דעם ציווי וואס דער אויבערשטער האט אנגעזאגט משה'ן בסוף פרשתנו (גלייך בהמשך) צו מתן תורה און בקשת ישראל "ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות" - "מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליי גוי ואם מזבח אבנים תעשה לי גוי, ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו".

דלכאורה: בשעת דער כהן איז עולה על המזבח להקריב קרבן לה', האט ער אליין געדארפט נתעלה ווערן, צו ווערן אים מציאות, ובמילא וואלט דעמלט ניט געווען א קס"ה פון "תגלה ערותך"? נאר די כוונה פון עבודת ה' איז, עס זאל זיין א מציאות האדם, ביז אפילו א מציאות פון "ערותך", און בא אידן דורך עבודתם זאל זיין "לא תעלה במעלות על מזבחי", בכדי "לא תגלה ערותך עליו". ואזכרה - דורך דעם קומט נאך צו א מצוה אין תורה (וואס וואלט ניט געווען לולא דער מציאות פון "ערותך").

ועד"ז איז אויך פארשטאנדיק דער המשך פון דער פרשה שלאחרי זה - וואו עס ווערט דערציילט וועגן "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", וואס די משפטים זיינען רובם דוקא דינים ומצוות פארבונדן מיט דברים וענינים גשמיים (די עבודה בפועל פון מאכן א דירה בתחתונים), ביז אגן ענינים בלתי רצויים (זייני עבודת, נוקי נפש וכיו"ב); אבער ביחד עס זה איז "מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני", ביז אז "אלה מוסית על הראשונים", אן דורך דעם קומט גאך צו א הוספה ועילוי - אן די משפטים זיינען פארבונדן מיט "תשים לפניהם", די העכסטע ענינים אין תורה, תשים מלשון סימה (אוצר), ולפניהם -

. . וואָרפּ דוקא דורך דעם וואס די המשכה קומט אן למטה און נעמט דורך דעם תחתון, איז ניכר אז דאס איז המשכת העצמות פירט זיך דורך שלמות הכוונה, כנ"ל. [תיבת "העצמות" לא מחק, אלא סימן בעיגול להוציא]

. . [נפּרשט לפי ואמתז"ל אז על כל דיבור ודיבור פּרחה נשמתן, נאר דערנאך החזירן להן בטל תחי], אבער דער דיבור עצמו (דער "קול אלקים חיים") - איז געווען באופן וואס ברענגט צו "נפּות". . [את התיבות "אלקים חיים" לא מחק, אלא סימן בעיגול להוציא]

. . וואס ברענגט נישט צו מיתה, וואס דוקא דורך דעם ברענגט זיך ארויס אז דאס איז המשכת העצמות שלמות הכוונה. . [תיבת "העצמות" לא מחק, אלא סימן בעיגול להוציא]

. . אז דוקא אין דעם באשטייט די תכלית וכוונה פון גאנץ תורה ומצוות (וועלכע איז זיינען געגעבן געווארן בא מ"ת) . .

. . "כי תאכלנו האש הגדולה הזאת גו' ופּתּוּ". .

ס"ו

. . עפ"י קען מען אויך מבאר זיין דערם ציווי וואס דער אויבערשטער האט אנגעזאגט משה'ן בסוף פרשתנו בהמשך גלייך צו מתן תורה. . [תחלה הי' כתוב "גלייך בהמשך", ותיקן כבפנים]

. . דלכאורה: בשעת דער כהן איז עולה על המזבח להקריב קרבן לה', האט איז ער אליין געדארפט זיכער נתעלה ווערן, ביז האט געדארפט ווערן אויס א מציאות, דבמילא וואלט דעמולט נישט געווען א קס"ד ע"ד קודם החטא ובילא - ולא יתבוששו, איז נישט דער חשש פון "תגלה ערותך"? נאר די כוונה במ"ת פון עבודת ה' איז, עס זאל זיין א מציאות האדם, ביז אפילו א מציאות פון "עדותך" חי באמירתם נעשה ונשמע. .

. . וי"ל דאדרבה - דורך דעם קומט צו נאך א מצוה אין תורה. . [תחלה הי' כתוב "נאך צו", ותיקן כבפנים]

. . וואס די משפטים זיינען רובם דוקא. .

. . ביז גאר ענינים בלתי רצויים (גניבה ודציני עבדות, נזקי נפש וכיו"ב) . .

. . ביז אז "אלה מוסיף על הראשונים", אז דורך דעם קומט גאר צו א הוספה ועילוי - און די משפטים זיינען פארבונדן מיט "תשים לפניהם" . .

- 6 -

לפנימיותם, וכיחד עם זה - ווי דאס קומט אראפ אין מציאות וסדר העולם - "סדורה בפייהם כו", כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם".⁶⁵

ז. ע"פ הנ"ל איז אויך פארשטאנדיק דעם ענין אין רמב"ם, אז די הבערה ועליי אליין איז ניט קיין מלאכה (אויב דאס איז ניט "צריך לאפר"), ביז אז דאס איז בנדר פון "מקלקל" ח"ג - ווייל זענט אן די תכלית וכוונה פון עלע ענינים איז - נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, וואס דער "נתאווה" איז איך עצמותו ית' וועלכער איז די סיבה אויף אלע השפעות והארות'כר, איז דער זיכער מובן, אז אלע דרגות אין עבודה, אפילו די העכסטע עליות פון מסירת נפש, איז כוונתם - צו אויספירן רצון נתאווה הקב"ה עם זאל זיין א דירה בתחתונים.

און דעריבער, אויב ס'איז דא אן עבודה (ווי "המבעיר") וואס אין איר הערט זיך ניט אן אט די כוונה ("צריך לאפר") - איז דאס ניט דער אמת'ען מלאכה ועבודה, ביז אז דאס איז אפילו ניט אן עלי' בשלימות, נאר אן ענין פון "מקלקל" כביכול. ד.ה. אז ווען איז די עלי' פון "הבערה" אן אמת'ע עלי', דוקא ווען דאס ברענגט א המשכה ("צריך לאפר").⁵³

ח. ע"פ כל הנ"ל וועט מען אויך פארשטיין דעם ענין פון פראווען א יארצייט נאך דער הסתלקות פון א נשמה למעלה:

בהשקפה ראשונה יש מקום לומר, אז לאחרי וואס ס'איז געווען די "הבערה" און א נשמה איז נסתלק געווארן אין דעם אש, און איז עולה מדרגא לדרגא בעילוי אחר עילוי - וויל זי גאר ניט נמשך ווערן למטה, נ'ארום טבע הנשמה ("נר ה' נשמת אדם") איז צו עולה זיין למעלה.⁶⁷

דער אמת איז אבער, ווי פארשטאנדיק ע"פ הנ"ל, אז "המבעיר" (העלאה) לעצמו איז ניט קיין תכלית, נאר די כוונה ותכלית בזה איז - "שיהא צריך לאפר", אז פון דער העלאה והסתלקות זאל ארויסקומען א המשכה והשפעה למטה (נאר דאס איז אמש המשכה למטה וואס איז דורך גענומען און "דורכגעברענגט" מיט דער "הבערה" ועלי' באש אלקי), ווי עס שטייט בנוגע צו דער הסתלקות פון א צדיק - אן דע עלי' הכי נעלית דעמולט איז "פועל ישועות (בחי' שע"ה נהורין) בקרב הארץ" (למטה מטה) דוקא - און דוקא דעמולט איז דאס אן אמת'ע עלי'.

און וואס העכער די עלי' למעלה - אלץ מערער דארף זיין די המשכה למטה, וע"ד "צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין (גם בעולם המעשה) יתבר מבחיהוהי", ועד"ז לאיך גיטא: וואס מערער די המשכה למטה - אלץ גרעסער איז די עלי' למעלה.

און דער דיוק אז עס דארף זיין "צריך לאפר": ס'איז ניט מספיק די הנהגת מצב טבע הנשמה, נאר זי פילט א "צורך", און דער צורך אין - "לאפר", די המשכה למטה, ביז צו תכלית השלימות - דער צורך

.. "סדורה בפייהם כו", כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם".

ס"ז

.. אז די הבערה ועלי' אליין איז ניט קיין א מלאכה (אויב דאס איז ניט "צריך לאפרי"), ביז אז דאס איז בגדר פון "מקלקל" חייג - ווייל הייט אז די תכלית וכוונה פון אלע ענינים איז - נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, וואס דער "נתאווה" איז אן עצמותו ית', דעלכער איז די סיבה אויף אלע השפעות והארות וכו', איז דערצבער מובן, אז אלע דרגות אין עבודה, אפילו די העכסטע עליות פון מסירת נפש, איז **שלימות** כוונתם - צו אויספירן רצון-ה' הקב"ה עס זאל זיין א דירה בתחתונים. . . [את תיבות "עצמותו ית'", "הקב"ה" - לא מחק, אלא סימן בעיגול להוציא]

.. וואס אין איר הערט זיך ניט אן אט די כוונה ("צריך לאפרי") - איז דאס ניט דער די אמת'ערע מלאכה ועבודה. .

.. ביז אז דאס איז אפילו ניט אן עלי' בשלימות, נאר אן ענין פון "מקלקל" כביכול. ד.ה. אן ווען איז די עלי' פון "הבערה" אן אמת'ע עלי'⁵², דוקא ווען דאס ברענגט א המשכה ("צריך אפרי").

ס"ח

.. ווייל זי גאר ניט נמשך ווערן למטה, דארום **ובפרט** אז טבע הנשמה. .

.. נאר די כוונה ותכלית בזה איז - "שיהא צריך לאפרי", אז פון דער העלאה והסתלקות זאל ארויסקומען א המשכה **למטה** והשפעה למטה (נאר דאס איז אן המשכה למטה וואסעלכע איז דורכגענומען אן "דורכגעברענט" מיט דער "הבערה" ועלי' באש אלקי) ..

.. אז **בא דיער** עלי' הכי נעלית דעמולט איז "פועל ישועות (בחי' שע"ה נהורין) בקרב הארץ (למטה מטה) דוקא - און דוקא דעמולט איז דאס אן אמת'ע עלי' ..

.. ועד"ז לאיידן גיט: וואס מערער די המשכה למטה. .

.. און דער דיוק בזה: אז עס דארף זיין "צריך לאפרי": ס'איז ניט מספיק די הנהגהת מצד טבע הנשמה, נאר זי פילט א "צורך", אן דער צורך איז - "לאפרי" ..

והשתוקקות צו צוריק יורד זיין אלס א נשמה בגוף, כדוגמא ווי דער צורך והשתוקקות של הקב"ה כפיכול
צו א דירה בתחתונים.

וואס "צריך לאפר" מיינט בפשטות, אז די נשמה וויל און דארף און און זיך משתוקק און דורך איר
הסתלקות למעלה זאלן ארייסקומען א הוספה אין פעולות טובות דא למטה בעוה"ז הגשמי, על שם ולזכר
הנשמה - הוספה בלימוד התורה ובנתינה לצדקה וכיו"ב, זאגט קומט אלס א תוצאה פון דער הסתלקות
ועליית הנשמה (אזוי ווי דער אפר איז א תוצאה פון שריפת העץ).

ובכלל - עס זאל זיין דער "והחי יתן אל לברו", און ניט צוליב די עליית הנשמה אליין, נאר צוליב
די השפעה ופעולה למטה.

[ובפרט לאחרי ההוראה והציווי בספר קהלת (איינער פון די כ"ד ספרי קודש) "והחי יתן אל לברו",
וואס דעמולט באקומט עס דאגמא דעם תוקף פון א ציווי צוליב מתן תורה, אן נוסף לקיום דבר זה מצד
שכל האדם (ווי דאס איז געווען אויך קודם הציווי), קומט אין דעם צו (דורך דעם ציווי) דער כח ופעולת
ההמשכה אין גשמת העולם, "צורך לאפר", ביז אז אין דעם איז תלוי אז די עלי ("המבעיר") זאל זיין
כשלימות].

ובלשון חז"ל: "יעקב אבינו לא מת, וכי בכדי ספרו ספדייא כו', אלא כו' מה זרעו בחיים אף הוא
בחיים", ד.ה. אז דורך דעם וואס "זרעו בחיים" (אלס נשמות בגופים) ווערט אויפגעטאן אז "אף הוא
בחיים".

ועפ"ז יש לומר דעם טעם פארוואס מ'פארבינט אמירת יזכור ביה"כ"פ (ועד"ז אין אן אנדערע זמני
השנה) מיט א נרבה לצדקה פאר דעם נפטר - ניט נאר צוליב עליית הנשמה (ווייל אי רק משום הא, האט
מען עס געקענט טאן דורך א הוספה אין אן אנדער מצוה, ניט דוקא צדקה), נאר ווייל עליית הנשמה איז
פארבונדן מיט א המשכה למטה אין עוה"ז, און צדקה איז א מצוה וואס קומט אראפ אין גשמות העולם
מש, ביז אז "עיקר המצות מעשיות ועולה על כולנה", ווייל "אין לך מצוה שנפש החיונית בה כל כך
כמצות הצדקה כו'". ועד כדי כך, אז אפילו שטייענדיק אין דעם יום הקדוש (יוה"כ"פ), ווען מ'איז
דומה למלאכים (כדוגמא לעלי למעלה), ועאכו"כ אז די נשמות שטייען דעמולט בעלי הכי נעלית -
פארבינדט מען הזכרת הנשמה דוקא מיט א המשכה פון צדקה למטה!

דעאכו"כ ווען עס קומט א יארצייט, וואס דעמולט הויבט זיך א נייע תקופה פון סדר עליית הנשמה שלא
בערך (כמוכן פון אמירת הקדיש ביום זה) - איז כשם ווי די עלי חדשה איז "צריך לאפר", צוליב
אויפטאן א המשכה חדשה למטה, אזוי זיינען אויך די מנהגים ופעולות ("והחי יתן אל לברו") וואס א איד
טוט למטה בקשר מיט דעם יארצייט, פארבונדן אויך מיט דער המשכה והשפעה למטה.

.. **ווי"ל שהוא** בדוגמא ווי דער צורך והשתוקקות של **נתאוהה** הקב"ה **פניכול** צו א דירה בתחתונים ..

.. **האס** "צריך לאפר" מיינט בפשטות, אז די נשמה וויל און דארף **און און** זיך משתוקק זיין - אז דורך איר הסתלקות למעלה זאלן **אריסקומען** א הוספה אין פעולות טובות דא למטה בעוה"ז הגשמי, **כולל** על שם ולזכר הנשמה - הוספה **בתפלה**, בלימוד התורה ובנתינה לצדקה וכיו"ב, **האס זיי** קומטען אלס א תוצאה פון דער הסתלקות ..

.. ובכלל - עס זאל זיין דער "והחי יתן אל לבו", **און** ניט צוליב די עליית הנשמה אליין ..

.. וואס דעמולט באקומט עס מעין דערם תוקף פון א ציווי **התורה** ווי לאחרי מתן תורה: - **און** נוסף לקיום דבר זה מצד שכל האדם (ו**יאס** דאס איז געווען אויך קודם הציווי), קומט אין דעם צו (דורך דערם ציווי) דער כח ופעולת ההמשכה אין גשמיות העולם ..

.. **האס** דורך דעם וואס "זרעו בחיים" (**אלס** נשמות בגופים) ..

.. ועפ"ז יש לומר דעם טעם פארוואס מ'פארבינדט אמירת יזכור ביהכ"פ **וכיו"ב** (ועד"ז **בפעולות בכיו"ב** אין די אנדערע זמני השנה) ..

.. (ווייל אי רק משום הא, האט מען עס געקענט טאן דורך א הוספה אין אן אנדער מצוה, ניט דוקא צדקה **לעניים**) ..

.. און צדקה איז א מצוה וואס קומט אראפ אין גשמיות העולם ממש, ביז אז **זי איז** "עיקר המצות מעשיות ועולה על כולנה", ווייל "אין לך מצוה שנפש החיונית **מתלבשת** בה כל כך במצות הצדקה כו" ..

.. ועד כדי כך, אז אפילו שטייענדיק אין דעם יום הקדוש (יוהכ"פ), ווען מ'איז דומה למלאכים (**בדגנא לעלי** למעלה) ..

.. **האס** ועד"ז ווען עס קומט א יארצייט ..

.. איז כשם ווי די עלי חדשה איז "צריך לאפר", **צוליב** אויפטאן א המשכה חדשה למטה ..

.. פארבונדן **און** מיט דער המשכה והשפעה למטה ..

- 8 -

[כיו אז דאס ווערט א כלי אויף דער שלימות פון "והחי יתן אל לבו" ^{אז דאס גייט אונז} "חי העולמים שהוא משלם שכר לבר נש על כל פסיעה ופסיעה בגמילות חסדים": דער אויבערשטער - ווי ער איז חי העולמים (מקור החיים של כל העולמות, ^{פי' (י) "חי עולמים"} בפירושו נצחיות, אלקות שלמעלה מעולמות) - איז ממשיך ומשפיע ברכה ושכר למטה מטה, און ^{יש נא} בכללות, נאך אין פרטים ופרטי פרטים - "על כל פסיעה ופסיעה".

ועד"ז דארף זיין ביי דעם "והחי יתן אל לבו" פון א אידן, אז דאס דארף ארויסקומען אין א השפעה והמשכה למטה אין פרטים ופרטי פרטים].

ט. דערפון איז אויך מובן בנוגע צו דעם היינטיקן יארצייט:

אע"פ וואס ס'איז געווען א "הבערה" פון אן אש אלקי און די נשמה איז ארויף אין דעם אש, און איז עולה העכער און העכער,

ובפרט אז אויך אלס נשמה בנוף ^{ה' אידן} אידן ^{אז דער} צדקנית, און דערצו - בתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, וכידוע אז א בת האט א שייכות מיוחדת מיט דעם אב, ^{ה' האט זי} האט זי אויך זכות אבי' (נוסף לזכות עצמה), און וייענדיק למטה האט זי געטאן עבודתה ^{בתפלת השלימות} "כמצות רצונך", און באופן פון ילכו מחיל אל חיל, בעילוי אחר עילוי,

ובמיוחד - אן עבודה מתוך מסירת נפש. וכמובן אויך פון דעם סיפור הירוע בנוגע צו חינוך בנותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, אז דער מלמד וייערער האט געוואלט אלץ מלביש זיין אין שכל, און זיי ניט דערשרעקן מיט מעשי נסים און מסירת נפש (פסיפס העקידה ופ"ב), האט אים כ"ק מו"ח אדמו"ר געזאגט, אז אדרבה - ^{ה' דארף אנהויבן} מחנך זיין א איריש קינד ^{דוקא מיט מס' נ"ו} ווייל דוקא דאס לייגט זיך ^{ביי} א איריש קינד. ^{וואס וויבאלד אז דער סיפור איז געווען בקשר מיט איר, איז פארשטאנדיק אז ביי אידן}

איז געווען בהדגשה דער חינוך באופן כזה - דורכגענומען מיט מסירת נפש וכו'.

עאכ"כ לאחרי ההסתלקות, ווען ^{נשמת} נשמת איז עולה העכער און העכער. ובפרט אין דעם ערשטן יארצייט, ווען עס הויבט זיך אן א נייער סדר העליות באופן שלא בערך -

איז די כוונה אין די אלע עליות - "צורך לאפר", צוליב די המשכה והשפעה בחיים גשמיים למטה.

וכמרומו אויך אין איך נאמען - "חיי", וואס שלימות החיים איז דוקא חיים גשמיים, וואס דאס טוט

מען פאר דער נשמה למטה) - דורך דעם וואס "מה זרעה בחיים אף היא בחיים".

כיו אז דאס קומט אראפ אין דעם צווייטן נאמען ("מושקא") וואס איז א שם כלע"ז, וועלכע ווייזט

אויף די המשכה למטה מטה, בלשון האומות כו'.

.. דער שלימות פון "והחי יתן אל לבו" - אז דאס גייט אויף "חי העולמים שהוא משלם שכר לבר נש על כל פסיעה ופסיעה בגמילות חסדים" ..

.. (מקור החיים של כל העולמות, ב' וי"ל ג' "חי עולמים" בפרוש נצחיות, אלקות שלמעלה מעולמות) ..

.. איז ממשיך ומשפיע ברכה ושכר למטה מטה, און גיט נאר נוסף על - בכללות, נאר אין פרטים ופרטי פרטים ..

ס"ט

.. ובפרט אז אויך אלס נשמה בגוף - המדובר איז די געווען א בצדקנית, און דערצו ..

.. האט זי געטאן עבודתה בתכלית השלימות, "כמצות רצונך" ..

.. ובמיוחד - אן עבודה מתוך מסירת נפש ..

.. אז דער מלמד זייערער האט געוואלט אלץ מלביש זיין אין שכל, און זיי ניט דערשרעקן מיט מעשי נסים און מסירת נפש (בסיפור העקידה זכ"ל), האט אים כ"ק מו"ח אדמו"ר געזאגט, אז אדרבה - א אידיש קינד פ'דארפן אנהויבן מחנך זיין דוקא מיט סיפורי מס"נ, ווייל און דוקא דאס "לייגט זיך" ביי א אידיש קינד. וואס וויבאלד אן ולהעיר דער סיפור איז געווען בקשר מיט איר, איז פארשטאנדיק אז ביי אן עס איז געווען בהדגשה דער חינוך באופן כזה .. [תחלה הי' כתוב "מידארף אנהויבן מחנך זיין א אידיש קינד", ותיקן כבפנים]

.. עאכו"כ לאחרי ההסתלקות, ווען נשמתה הנשמה איז עולה ..

.. איז די כוונה אין די אלע עליות ..

.. וואס דאס טוט מען למטה פאר דער נשמה - דורך דעם .. [תחלה הי' כתוב "וואס דאס טוט מען פאר דער נשמה למטה", ותיקן כבפנים]

- 9 -

און אויך די גימטריא פון ביידע ארבע נעמען ("חי' מושקא") איז - "עת", וואס באדייט התחלקות הזמן (אויף כ"ח עתים, עת לדבר, עת לכנות גר'), וואס דאס באווייזט אויף די המשכה למטה מטה, אין הגבלת הזמן, ווער'דיג מובן - אין הגבלת המקום.

ולאידך גיסא - איז די המשכה למטה מטה פארבונדן דוקא מיט כ"ח עתים, א גילוי הכי נעלה - ע"ד "בח אד"י".

והלוסיף, אז ענין הנ"ל איז מרומז אויך אין דעם האריך פון דעם יארצייט - כ"ב שבט: כ"ב גייט אויף דג כ"ב אותיות התורה שבהן נברא העולם: אותיות זיינען פון לשון "אתא בוקר", ווארעם דורך די אותיות ווערט די השפעה וחיות שלמעלה נמשך למטה; און כ"ב אותיות זיינען כולל אלע והשפעות והמשכות, שבהן נברא העולם (דורך די אותיות וחילופים ותמורות כו').

און די כוונה בזה איז צו מגלה זיין בכל עניני העולם די כ"ב אותיות התורה שבהן (ובשבילה) נברא העולם. וואס דאס איז דער תוכן פון "שבט", (אויך) מלשון שבט (א-שטעקן), וואס באדייט דער ענין הממשלה ושליטה: דורך מגלה זיין די גאנצע וועלט נעמט זיך פון די כ"ב אותיות התורה שבהן נברא העולם, און דאס איז מהוה די וועלט בכל רגע ורגע מחדש - ווערט דער ענין פון "שבט", "דבר מלך שלטון", אז א איד איז א מושל ושולט ומנהג איבער די גאנצע וועלט.

כולל אויך דעם-עולם קטן זה האדם, וואס די התבוננות בזה אז דער מענטש ווערט נתהוה בכל רגע מחדש (פון די פ"ב אותיות התורה) איז דער בעסטער "מוסר-זאגער" אז זיין נפש האלקית זאל ווערן א "שבט" (מושל ושולט) אויף אים, ער זאל טאן וואס דער אויבערשטער וויל!

יא. דערפון איז אויך פארשטאנדיק בנוגע צו פראווען דעם יארצייט - אז הגם דאס איז פארבונדן מיט "אשת נעורים", מיט די הגבלת הקשורות בזה (כמבואר אין דער סוגיא במס' סנהדרין) - דארף זיין "צריך לאפר", די המשכה וואס קומט דערפון ארויס.

ובפשטות - דורך פארבינדן די הסתלקות מיט המשכת פון פעולות כמעשה בפועל דא למטה בעוה"ז הגשמי, בזמן ומקום גשמי ("עת"), כדלקמן.

ועפ"ז איז מובן נאך-א-דאך-וויבאלד (אז) די פעולות זיינען בכדי אויפטאן א המשכה למטה, איז פארשטאנדיק, אז זיי זיינען ניט נאר צוליב דן, גשמה (אז "מה זרעה בחיים אף היא בחיים"), נאר אויך צוליב אן אידן וואס געפינען למטה, ווייל דורך דעם (וואס "היא בחיים") טוט מען אויף אז זי איז ממשך אלע איבע המשכות למטה, און איז אויך מבקש ומתפלל אין עולם האמת - אלס שליח פון אלע אנדן למטה - אויף כל המצטרך, בגשמיות וברוחניות, ואריכות ימים ושנים טובות, מתוך בריאות הנכונה, בכני חיי ומוזני רויחי ובכולם רויחי יחד.

.. און אויך די גימטריא פון ביידע אידע נעמען ..

.. אין הגבלת הזמן, געדייג וביחד ע"ז כמובן - אין הגבלת המקום ..

.. דוקא מיט כ"ח עיתים, ביז א גילוי הכי נעלה - ע"ד כ"ח אד"י" ..

ס"י

.. ולהוסיף, - ע"פ ההוראה ללמוד מוסר וכו' מכל דבר - אז ענין הנ"ל איז מרומז ..

.. כ"ב מרמז און גייט בכ"מ גמרא אויף די כ"ב אותיות התורה שבהן נברא העולם : ..

.. ווארום דורך די אותיות ווערט אויך די השפעה ..

.. און כ"ב אותיות זיינען כולל אלע המשכות והשפעות .. [תחלה הי' כתוב "השפעות והמשכות", ותיקן כבנימ] ..

.. די כ"ב אותיות התורה שבהם ..

.. וואס דאס איז דער תוכן פון "שבת", (אויך) מלשון שבט (א שטעקן וממשלה), וואס באדייט דער ענין הממשלה ושליטה : דורך מגלה מפרסם זיין די אז די גאנצע וועלט נעמט זיך פון די כ"ב אותיות התורה, שבהם נברא העולם ..

.. אז א איד ע"י התורה איז א מושל ושולט ומנהיג איבער די גאנצע וועלט ..

.. כולל אויך דעם - עולם קטן זה האדם, וואס די התבוננות בזה אז דער מענטש - און ער בפרט - ווערט נתהוה בכל רגע מחדש ממש (פון די פייב אותיות התורה) ..

ס"א

.. מיט די הגבלות דורות הקשורות בזה ..

.. ובפשטות - דורך פארבינדן די הסתלקות מיט א המשכות פון פעולות ..

.. ועפ"ז איז מובן פאך א-זאך: אויך אז וויבאלד די פעולות זיינען בכדי אויפטאן א המשכה למטה, איז פאשטאנדיק, אז זיי זיינען ניט נאר צוליב דיער נשמה .. [תחלה הי' כתוב "וויבאלד אז", ותיקן כבנימ] ..

.. נאר אויך צוליב די אידן וואס געפינען זיך למטה ..

.. טוט מען אויף אז זי איז ממשיד אלע אירע המשכות למטה, און איז אויך מבקש ומתפלל אין עולם האמת - אלס שליח פון אלע אידן למטה - אויף כל המצטרך ..

.. בבני חיי ומזוני רויחי ובכולם רויחי ג"כ ..

- 10 -

יב. דער סיכום מזה - בנוגע לפועל:

שטייענדיק בהתחלת תקופה חדשה - דער ערשטער יארצייט און אנהויבס פון דער שנה שני'דיגט דער⁸⁸ הסתלקות, וואס דעמולט הויבט זיך אן א נייער סדר העליות ושל א בערך (נוסף צו די עליות שלפני זה) - דארף זיך דאס אפזיידיקן בעיקר אין א חידוש אין דעם "והחי יתן אל לכו", צו מוסיף זיין באופן חדש אין אלע החלטות ופעולות, פארבונדן דוקא מיט א המשכה למטה בגשמיות העולם ("צריך לאפר"), ובוה גופא - ציט נאך ענינים בעבנה/רוחנית, און ציט נאך בגשמיות, נאך אין גשמיות גופא -/גשמיות שבגשמיות, ווי דאס צעמט דורך די הגבלות פון ענה"ג הגשמי. וכל זה - דורכגענומען אאן "דורכגעברענט" מיט דער מסירת נפש און השפעה פון דער עלי' באש אלקי.

אנהויבנדיק פון א הוספת אין לימוד התורה און קיום המצוות, ובאופן פארבונדן דוקא מיט זמן ומקום גשמי: קביעות עתים לתורה בכל מקום ומקום - צו קובע זיין שיעורים כרבים אין לימוד החסידות און לימוד הנגלה, ובפרט אין די ערטער וואו עס זיינען דערוויילע ניטא קיינע שיעורי תורה.

און אין די שיעורים הקיימים מכבר - זאל מען מוסיף זיין ומחזק זיין דעם לימוד, בכמות ובאיכות. און פארבינדן די שיעורי תורה אויך מיט מעורר זיין אויף עניני יראת שמים בכלל, ובפרט -/עבודת התפלה וקיום המצוות, כולל מצות צדקה - די ג' עמודים שעליהם העולם עומד וקיים.⁹⁰ אזוי אויך - "והחי יתן אל לכו אין א הוספה בכלל אין נתינת הצדקה, וואס דאס איז א מצוה וועלכע קומט אראפ אין גשמיות העולם ממש (און דערפאר פארבינדט מען דערמיט הזכרת הנשמות), כנ"ל. ער"ז - מרבה זיין אין הקמת מוסדות על שמה ולזכותה, וואס דאס פארבינדט איר מיט א מקום ובנין גשמי פארבונדן מיט הפצת התורה והיהדות.

ונסף על כל זה - אז בא יעדערען זאל זיין דער "והחי יתן אל לכו", און באווייזן אז "זרעה בחיים" (וואס דעמולט איז "היא בחיים"), דורך זיך אפאלערנען פון איר הנהגה און זיך אויפפירן ברוחה כו', מתוך מסירת נפש וכו'. זעארכ"כ דורך דעם וואס מ'גיט א אידיש קינד א נאמען נאך איר, און מ'האדעוועט אויף דעם קינד ברוחה, וואס דאס איז בפשטות ממש דער ענין פון "מה זרעה בחיים אף היא בחיים".

יג. און דורך פארבינדן די נשמה מיט די פעולות והמשכות למטה, קומט צו (דורך אידע-ברכות) אין ברכות ה' - "חי העולמים" - אין אלע ענינים אין וועלכע אידן גויטיקן זיך, בפרטים ופרטי פרטים ("כל פסיעה ופסיעה").

בז דער ברכה הכי עיקרית - "ובא לציון גואל", ונאמר אמן", וואס באווייזט אויף דעם גמר הנצחון, ביו - דער נצחון איבערן גלות.

א. עמאנה טראגן - אסוף יחד 15

סי"ב

- .. און אנהויבס פון דער שנה שני' **אגנט לאחרי** דער הסתלקות ..
- .. א נייער סדר העליות **ישלג בערד** (נוסף צו די עליות שלפני זה) - דארף זיך דאס אויסדריקן **בעיקר** אין א חידוש ..
- .. אין אלע החלטות **טובות** ופעולות, פארבונדן **דוקא** מיט א המשכה למטה ..
- .. ובזה גופא - **ניט-נאר נוסף על** ענינים **בעבודה ברוחנית**, און **ניט-נאר נוסף על** בגשמיות, **נאר** אין גשמיות גופא - **ביז** גשמיות שבגשמיות, **וגי-דאס-נעמט-דורך-די-הגבלות-פוך-עיה-הגשמ.** וכל זה - דורכגענומען **אך** "דורכגעברענט" מיט דער מסירת נפש ..
- .. אנהויבנדיק **פך מיט** א הוספה **פון דעם חי למטה** אין לימוד התורה און קיום המצוות, ובאופן - דוקא פארבונדן מיט **עת** - זמן ומקום גשמי .. *[תחלה הי' כתוב "פארבונדן דוקא", ותיקן כבפנים]*
- .. קביעות **עתים** לתורה בכל **מקום ומקום** ..
- .. ובפרט אין ערטער וואו עס זיינען דערוויילע ניטא **קיינע** שיעורי תורה ..
- .. און אין די שיעורים הקיימים מכבר - **זאל פער** מוסיף זיין ומחזק זיין ..
- .. אויף עניני יראת שמים בכלל, ובפרט - **אין** עבודת התפלה ..
- .. ונוסף על כל זה - אז בא יעדערעפן זאל זיין ..
- .. (וואס דעמולט איז "היא בחיים") ..
- .. און זיך אויפפירן ברוחה כו', מתוך מסירת נפש **נפ** ..
- .. וואס מ'גיט א **אגדש** קינד א נאמען נאך איר, און מ'האדעוועט **אגד** דעם קינד ברוחה ..
- סי"ג
- .. קומט צו (**דורך-אירע-ברכות**) אין ברכות ה' ..
- .. ביז דער ברכה הכי עיקרית" - "ובא לציון גואל", "ונאמר אמן", וואס **אמן** באווייזט אויף דעם **גמר הנצחון**, ביז - דער **גמר** ונצחון איבערן גלות ..

(* **כמנהג ישראל - לסיים בברכה זו**

- 11 -

ובפרט אז מ'פארבינדט די הסתלקות אויך מיט א הוספה אין דער אחכה לו און דעב צפ"י לגאולה
 האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, "דרך כוכב מיעקב זה דוד וקם שבט מישראל זה מלך המשיח", וואס
 איז דוקא א גאולה גשמית הנראה לעיני בשר, ⁹² ע'י' (ל'ל'ר'ר', ⁹³
 כולל די גאולה פון די נשמות למעלה (וואס יש מקום לומר אז דאס איז גאר די גרעסטע גאולה) דורך
 "הקיצו ורגנו שוכני עפר" בתחיית המתים - נשמות בגופים, ⁹⁴
 ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר, ולא יכנף עוד מוריק והיו עיניך רואות את
 מוריק, ⁹⁷

ובכללות - אז מ'זענען בענין בגלוי ווי די חיות ומציאות פון כל העולם כולו נעמט זיך פון די כ"ב

אותיות התורה (שבהן נברא העולם) און זיי זיינען מהוה דעם עולם בכל רגע ורגע מחדש. וא' (י'צ"ן)
 זוכל זה - תיכף ומיד ממש, ולא עכבן אפילו כהרף עין, ובה עצמו בתחלת ההרף עין. ע'ה' (י'ה'*)

----- * -----

א"י ה' (י'ה'*)
 (כל המציאות כ'ל'ז')

*
 ח'ח'ח'
 ח'ח'ח'
 ח'ח'ח'

.. מיט א הוספה אין דער אחכה לו און דער די צפיי לגאולה . .
 .. דוקא א גאולה גשמית הנראה לעיני בשר, לעיני כל בשר, . .
 .. כולל די גאולה פון די נשמות שלמעלה . .
 .. "הקיצו ורננו שוכני עפר" בתחיית המתים - ונעשים נשמות בגופים . .
 .. ובכללות - אז מ'דעצט זעקט בגלוי ווי די חיות ומציאות פון כל העולם כולו נעמט זיך
 פון די כ"ב אותיות התורה (שבהן נברא העולם) און זיי זיינען מהוה דעם עולם בכל רגע
 ורגע מחדש. ומנהיגים (שבט) אותו . .
 .. * וכל זה - תיכף ומיד ממש . . [הציון ""] פירושו סימון להתחלת פסקא בפ"ע]
 .. ולא עכבן אפילו כהרף עין, ובה עצמו - בתחלת ההרף עין. וכהלכה "מיד הן (כל
 העולם כולו) נגאלין

(* רמבם הל' תשובה פ ..)

- (1) ראה בהמלוקט בס' אם כל חי פ"ה ס"ד. ס' גשר החיים פל"ב. וש"נ. וראה ס' המנהגים-חב"ד ע' 78 ואילך.
- (2) ראה מו"ק כא, ב ואילך. רמב"ם הל' אבל פ"ה ואילך. טושו"ע יו"ד סשפ"ה ואילך.
- (3) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבי"ם, הובא בלב דוד להחיד"א פכ"ט.
- (4) ובשבת - ע"י צדקה ברוחניות (הכנסת אורחים וכיו"ב), נוסף להנתינה בכפליים. בערב שבת.
- (5) יוהכ"פ (נסמן לקמן הערה 81), שמע"צ, שבש"ש של פסח ויום ב' דחגה"ש (ראה מהרי"ל הל' סוכה. לבוש יו"ד שש"מ). וראה שו"ע יו"ד שם ובנ"כ. פרמ"ג אור"ח סתקמ"ז. וראה ס' דרכי חסד סכ"ח. וש"נ). ורבותינו נשיאינו נהגו לומר יזכור בחשאי ~~גם~~ בראש השנה.
- ולהעיר שיש נוהגין "להזכיר אחר קריאת התורה נשמת המתים" (רמ"א אור"ח סרפ"ד ס"ז. שו"ע אדה"ז שם סי"ד).
- (6) להעיר שיש נוהגין לומר קדיש כל ימי חייו (פלא יועץ, הובא בשד"ח אסיפת דינים אבלות אות קסב).
- (7) ובפרט ע"י התייסדות והקמת מוסד וכיו"ב לזכר הנשמה (כמנהג ישראל) - שזהו מזכרת נצח.
- (8) קהלת ז, ב.
- (9) ונוסף לזה - יש בו התוקף של ציווי בתורה (ראה לקמן ס).
- (10) וכ"ה גם לפי פירוש המדרש עה"פ (קה"ר פ"ז, ה), הובא בפרש"י עה"פ (פירוש הא'), "עב"ד חסדא דייעבדון לך כו", וכשם שרוצה שיזכירו תמיד, לכן גם "והחתי יתן אל לבו" צ"ל ע"י זכרון תמיד (משא"כ לפי פירוש הב' בפרש"י, "שאם לא עכשיו יגמול לו חסד לא יגמול לו עוד", ה"ז שייך דוקא בסמיכות לזמן המיתה, ולא תמיד כל הימים).
- (11) ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט הידועה שמכל דבר שהאדם רואה או שומע יש בו הוראה בעבודת ה' (כתר שם טוב הוספות סקכ"ז ואילך).
- (12) אלא שאז אין בזה הדינים וההגבלות של י"ב חודש הראשונים, כמובן.
- (13) שענין זה (היארציט) הוא דבר נוסף לעצם היום (כ"ב שבט), שהי' כבר אלפי שנה (מזמן התחלת קביעת הזמנים ע"פ ימי החודש) לפני ההסתלקות. אלא לאיך י"ל שיש שייכות תמצי ביניהם - כי מגלגלין זכות ליום זכאי קב (תענית כט, א).
- (14) רפי"ב. משבת קו, א. - ולהעיר שגמרא זו בא בהמשך להסוגיא ע"ד ההשפעה על רגלי אדם ממיתת חכמים וצדיקים פ"ה. ^{פ"ה} ^{ד"ה} ^{פ"ה} ^{פ"ה}
- (15) סוף הל' תמורה. 16) ובמש"כ שכן הוא בנוגע לדיני התורה שבספר הרמב"ם עצמו. 17) ובפרט ע"פ דעת המכללתא דרשב"י (שששת ימים מעשה מלאכתך הוא מצות עשה. וראה אוה"ת פרשתנו ע' התקנד.

(לוח"ל כ"ב)

- (4) ובשבת - ע"י צדקה לכהנסת אורחים וכיו"ב) או ברוחניות . . [תחלה הי' כתוב "ברוחניות (הכנסת אורחים וכיו"ב)", ותיקן כבפנים]
- (5) . . שמע"צ, שבפני אחרון של פסח ויום ב' דחגה"ש . .
- . . ורבותינו נשיאינו נהגו לומר בחשאי יזכור גם בראש השנה . . [תחלה הי' כתוב "נהגו לומר יזכור בחשאי גם בראש השנה", ותיקן כבפנים]
- (13) . . אלא לאידך י"ל שיש שייכות תמיד ביניהם - כי מגלגלין זכות ליום זכאי פד . .

2 (ה'תשמ"ט)

18) אלא ביום השבת, שאז נתעלה עולם העשיי - אין בו בירור ותיקון האדם (ראה לקו"ת תזריע כ, ד) ⁽¹⁵⁾ והעבודה היא (לא ע"י עשיית מלאכות אלו, כ"א) ע"י עבודה רוחנית. ואכ"מ. - ולהעיר שמלאכת/הבערה ^{העבודה} ודלקמן בפנים) הותרה במקדש בשבת (מכילתא ויקהל לה, ג. וראה סהמ"צ להצ"צ מצות לא תבערו אש. ד"ה וביום השבת עת"ר. קונטרס משיחת ש"פ מקץ תשמ"ח ס". ובכ"מ).

19) תרומה כה, ח. 20) ראה לקו"ת שם.

21) וזהו גם התוכן ד(הלכות) שבת (ברמב"ם) בכלל - לקבוע בנפשותינו אמונת חידוש העולם, ובמיוחד - ע"י איסור מלאכת ההוצאה מרשות לרשות ("יציאות השבת" - ריש מסכת שבת), שזהו הנקודה עיקרית והסך-הכל דכל ל"ט המלאכות האסורות בשבת - לקבוע האמונה וידיעה שרשות הרבים (העולם כולו) הוא רשות אחת, רשות היחיד*, ליחידו של עולם (ראה תו"א צט, ד. לקו"ת תזריע כא, ג. לקו"ש ח"א ע' 68 ואילך).

י) ועפ"י יש לבאר בפשיטות הטעם שסדר היארבע רשויות לשבתי (בשיעור היומי ברמב"ם - הלי שבת רפ"ד) הוא "רשות היחיד ורשות הרבים", שהם/מן הקצה אל הקצה (נצח! אחי"כ מונה "כרמלית ומקום פטורי", הוא לבין רח"י ורה"י) - כי זהו תוכן ענין דהוצאת שבת לעשות מרשות הרבים לרשות היחיד, ליחידו של עולם. נוי"ל שזהו גם דיוק הלשוני "ארבע רשויות לשבתי", לענין שאין לו הבנת מאובת - שהכוונה היא לעשות היארבע רשויות" לשבת להז).

22) שעובר ע"ז על הלאו ד"בל שחית" (רמב"ם הלי' מלכים פ"ו ה"ח ואילך. וראה אנציקלופדי' תלמודית בערכו. וש"נ).

23) ראה בחיי ר"פ ויקהל ושל"ה מס' שבת קלו, סע"ב (הובאו באוה"ת ויקהל ע' ב'קמח ואילך) - שהבערת אש הוא מלאכה עיקרית שרוב המלאכות אינם אלא ע"י האש (ולכן פרט התורה "לא תבערו אש" יותר משאר המלאכות).

24) 25) צו ו, ו. 26) להעיר מ"היום יום" כ' אדר שני. 27) ואתחנן ו, ה.

28) לקו"ת אמור לב, ג. 29) לקו"ת שם.

30) או "המדליק את הנר או את העצים כו' (לא בשביל האור בלבד, אלא) להתחמם כו' להאיר" (רמב"ם שם סוף ה"א). ^{אין אדם נשני חוץ לנר וימא רגוראם איהו צדק. מץ הדזיה.}

31) לא מיבעי להדיעה (שעיקר ההבערה צוא שריפת וכליון העצים, אלא אפילו לדעת אדה"ז (ריש הלי' יו"ט - סתצ"ה סו"ס ב ובקו"א ב) שהבערה הוא הוצאת אש וריבוי האש (וברוחניות - ריבוי האהבה כרשפי אש), אין זה מלאכה ועבודה אא"כ צריך לאפר.

21) . . ("יציאות השבת" - ריש מסכת שבת) . .

. . שרשות הרבים (העולם, עלמא דפרודא - כולו) הוא . .

שוה"ג להערה 21) . . שהם רשויות מן הקצה אל הקצה (ודק ואח"כ מונה "כרמלית ומקום פטור", הבא שבין רה"י ורה"ר) - כי זהו תוכן הענין דהוצאת שבת לעשות פרשות הרבים לרשות היחיד, ליחידו של עולם. [וי"ל שזהו גם דיוק הלשון "ארבע רשויות לשבת", לשון שאין לו הבנה לכאורה . .

22) שעובר ענין על הלאו די"בל תשחית" (רמב"ם הל' מלכים פ"ו ה"ח ואילך. וראה אנציקלופדי תלמודית בערכו. וש"נ).

23) . . הוא מלאכה עיקרית, שורוב המלאכות אינם אלא ע"י האש . .

3 (174)

(32) ברכות סא, ב. וראה לקו"ת שם, ד. (33) אגה"ק סט"ו.
 (34) היינו שהעפר יש בו קצת מצאתי אשיות, משא"כ אפר (שנשאר לאחר שפיכת העץ והעפר שבו) מורה על תכלית הביטול (ראה שערי אורה ד"ה כי עמך ספ"ט. ולהעיר מד"ה זה יתנו תרנ"ח - אלא שם הביאור באופן אחר). וי"ל שזה מרומז גם בתיבת "אפר" עם א' - המורה על אחדותו עם ה' אלופו של עולם, ואילו "עפר" בע' מורה על התחלקות של ע' (ע' אומות וכו').

(35) כמ"ש "אדם" מכם כי יקריב לה", שהאדם עצמו הוא קרבן לה' (לקו"ת ויקרא ד"ה אדם כי יקריב). ובדוגמא לעקידת יצחק, שע"י הקרבת האיל "תחת בנו" ה"ז "כאלו בני שחוט.. דמו זרוק כו", ולכן יצחק הוא "עולה תמימה" ואסור לצאת מארץ ישראל (ב"ר פס"ד, ג. פרש"י תולדות כו, ב). וראה בארוכה לקו"ש חכ"ה ע' 134 ואילך, שאפרו של יצחק מורה על זה שהמס"נ שלו חדרה גם הגוף והגשמיות כו', עיי"ש.
 (36) ירושלמי תענית פ"ב ה"א. תנחומא ס"פ וירא. ב"ר פצ"ד, ה. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 131 ואילך. וש"נ.

(37) תו"כ ופרש"י בחוקותי כו, מב. (38) ראה רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.
 (39) ראה המשך יונתי תר"ם (ע' נא. נו ואילך) בביאור מחז"ל (פדר"א ספ"א) דאפר אילו של יצחק הוא יסוד מזבח הפנימי - קטורת, בחי' התקשרות ועוצם הביטול (שלמעלה מבידורים דקרבנות).
 (40) כי מס"נ הוא למעלה מכל טעם ושכל צד (ראה הערה בסה"מ תש"ט ע' 121 ואילך).
 (41) ולהעיר ממגיד מישירים להב"י (ר"פ תצוה. ועוד) "ושם תשרף על קדושת שמי ויהי אפרך מונח ע"ג המזבח".

(42) אלא בנוגע להאדם - לפעמים אין זה בגלוי.

(43) כ, טז.

(44) מכילתא ופרש"י פרשתנו יט, ט. וראה שמו"ר שם וביפ"ת. (45) ואתחנן ה, כא.

(46) שם, כב-כג. (47) שם, כה-כו. (48) תנחומא נשא טו. ועוד. תניא פל"ו. (49) שמו"ר פיי"ב, ג. תנחומא וראא טו.

(50) ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד, וש"נ. זח"ב מט, א.

(51) שבת פח, ב. (52) שהש"ר פ"א, ג (א). (53) א"עיר אצ"ל: א"נא ק"א וק"א ק"א

(53) ראה תניא פל"ו בנוגע לעולמות העליונים: הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית' כו'. והעלי' שבהם נעשית דוקא ע"י העבודה בתחתונים.

(54) שבת פח, ב. שמו"ר פרשתנו פכ"ט, ד. (55) ד"ה פנים בפנים תרנ"ט. ובכ"מ.

(56) ומה שמשם הי' מצטער על בקשת בניי (פרש"י ואתחנן שם, כד), יש לומר - צדצה משה שיהנו להם הכלים לשמוע ולקבל דבר ה' עצמו (ולא ע"י משה) וישארו בחיים בדרך הטבע, קצ"ה.

ירידה מן השמים
 וקבלת האור

- (34) היינו שהעפר יש בו קצת מצייאות-דישות, משא"כ אפר . .
 . . מורה על תכלית-הביטול . .
- (35) כמ"ש "אדם מכם כי יקריב להי" . . [ציין סימון מסויים לאחר תיבת "אדם"]
- (40) כי מס"נ הוא למעלה מכל טעם ושכל ב" . .
- (42) אלא שבנוגע להאדם - לפעמים אין זה בגלוי.
- * (52) להעיר ממחז"ל: **נכנס בשלום - רק בר' עקיבא - כי רק הוא יצא בשלום** ()
- (53) . . נעשית דוקא ע"י העבודה בדתחיתונים.
- (56) . . וישארו בחיים בדרך הטבע-, **כמשה**.

4 (ג.ר.ג.)

- (57) אחרי יח, ה. 58) יומא פה, ב. סנהדרין עד, א. וש"נ. רמב"ם הלי' יסוה"ת רפ"ה.
 (59) ועפ"ז יומתק ההוספה ד"לא שימות בהם", דלכאורה מאי קמ"ל (לאחרי שנאמר "וחי בהם"), אלא ש"לא ימות" ע"י ההבערה וההעלאה באש האלקי בכלות הנפש ^{גרי}.
 (60) כ, כא ואילך. 61) ראה לקו"ש חכ"ו ע' 368 ואילך.
 (62) פרשיי ר"פ משפטים. 63) ראה קונטרס ניהום אבליים (קה"ת, תשמ"ח) ע' 20 ואילך.
 (64) ירושלמי ע"ז פ"ב סוף ה"ג ובפ"מ שם.
 (65) תו"א משפטים עה, ג. תו"ח שם תט, רע"א. ועוד. 66) משלי כ, כו. 67) תניא רפי"ט.
 (68) אגה"ק סי' כח. 69) 70) זח"ג ע"א, ב. הובא ונתבאר באגה"ק סי' זך וביאורו.
 (71) להעיר מהמבואר בהמשך ההילולא יו"ד שבט ה'שי"ת הענין ד"אסתלק יקרא קוב"ה בכולהו עלמין" (ראה זח"ב קכח, ב), שאין זה ענין של סילוק ח"ו, אלא גילוי האור בבחי' ^{רוממות כו' (ג.ר.ג.)} רוממות ^(בשער הגמול).
 (72) בתחיית המתים - שהיא תכלית השלימות, כפס"ד תורת הקבלה והחסידות כדעת הרמב"ן (בשער הגמול), ששלימות השכר היא לא ^(נשמות לבד, אלא נשמות אגופים).
 (73) תענית ה, ב.
 (74) תנחומא ר"פ האזינו. ועוד. וראה ב"י או"ח סו"ס תרכא. שו"ע שם. שו"ע אדה"ז שם סי"ד.
 (75) כמ"ש במקומות שבהערה הקודמת. 76) תניא פל"ז (מח, ב). 77) קה"ר פ"ז, ה. וראה אוה"ת נ"ך ע' א'קכג. 78) ראה נדה לא, סע"א. "היום יום" כח אייר. וראה גם קונטרס ניהום אבליים ע' 7.
 (79) וראה שבת קנב, סע"ב ואילך, שלאחר י"ב חודש נשמתו עולה ושוב אינה יורדת.
 (80) משא"כ "זמן" הוא תואר כללי על כללות ענין הזמן, כולל גם סדר זמנים וזמן בלתי משוער, עד לנצחיות שבזמן, וכיו"ב.
 (80*) ראה אוה"ת שלח ע' תעג. - ולהעיר שכת' אד' הוא גם כנגד הכ"ח אותיות שבת יבנות יהא שמי' רבא מברך ולעלמי עלמאי כו' (אוה"ת שם ס"ע תקב).
 (81) ישעי כא, יב. וראה לקו"ת במדבר יא, ג. ובכ"מ. 82) ראה שעהיוה"א פ"א.
 (83) פרשיי ר"פ בראשית. 84) קהלת ח, ד. 85) כב, א.
 (86) ראה לקו"ד ח"א מ, א (בנוגע לאמירת אמן על הקדיש שנאמר על אדה"ז), "וויפל ברכה והצלחה ער גיט בנר"ן ח"י יחידה ברוחניות ובגשמיות, בבני חיי ומוזני לדורי דורות".
 (87) ראה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר (אגרות קודש שלו ח"ג ע' קמא ואילך), שע"י התפלה לעילוי נשמת כו', הנה בזה הם גורמים נחת רוח לנשמות העולות, ואשר בגלל זאת הנה נשמות כו' להיות נמשך להם שפע ברכה בגשמיות וברוחניות. וראה קונטרס חנוך לנער ע' 29 ואילך.

(59) . . בכלות הנפש פ"ד.

(72) בתחיית המתים - שהיא תכלית השלימות, כפס"ד תורת הקבלה והחסידות (סהמ"צ להצ"צ -) כדעת הרמב"ן . .

- 5 (104.7)
- 88) ולהעיר מהשייכות לשבת, שכל עֶסְלָקָא דשבתא כפול כו' (ראה לקו"ת בתחלתו), וגם עם ענין הגאולה הקשורה עם אותיות כפולות (ראה רד"ה לך תרכ"ז. תר"ל. ועוד).
- 89) כולל ובמיוחד - חלק האגדה שבתורה, עין יעקב וכיו"ב (שרוב סודות התורה גנוזין בה - אגה"ק סכ"ג. הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"ב), שענין זה קשור במיוחד עם אמירת קדיש דרבנן - "שמי' רבא דאגדתא" שע"ז קיים עלמא (סוטה מט, א).
- 90) אבות ריש פ"א וסופו. 91) נזיר בסופה. 92) בלק כד, יז.
- 93) ולהעיר מהרמז והשייכות לכ"ב שבת - "דרך כוכב" ^א "שבת" ^ב "ישראל" ^ג.
- 94) רמב"ם הלי' מלכים פי"א ה"א. 95) ישעי' כו, יט. 96) שם מ"ה. 97) שם ל, כ.
- 98) מכילתא ופרש"י בא יב, מא.

93) ולהעיר מהרמז והשייכות לכ"ב שבת - "דרך כוכב" מיעקב וקם ששבת מישראל".

משיחות ש"פ יתרו, כ"ב שבט ה'תשמ"ט

יום הירצייט-הילולא הראשון של
הרבנית הצדקנית מרת חיי' מושקא נ"ע זי"ע

הימים (נאך דער הסתלקות) בלייבט א
רושם והמשך דערפון? ביז בנוגע
להנהגה בפועל¹,

ובלשון הכתובי — והחיי יתן אל
לכו². הגם אז דאס שטייט אויף דעם זמן
האבילות, איז דאס אבער א מילתא
בטעמא³ וואס איז שייך בכל הזמנים
(ניט נאר בזמן האבילות): דער טבע
פון א מענטש א בר-שכל איז, אז ער
טראכט אריין אין די זאכן וואס פאסירן
מיט אים און ארום אים און לערנט דער-
פון⁴, עאכ"כ בשעת עס פאסירט מיט

בראש השנה.

ולהעיר שיש נוהגין. להוכיר אחר קריאת התורה
נשמת המתים (רמ"א או"ח סרפ"ד ס"ז. ש"ע אדה"ז
שם ס"ד).

6) להעיר שיש נוהגין לומר קדיש כל ימי חייו
(פלא יועץ, הובא בשד"ח אסיפת דינים אבלות אות
קסב).

7) אלא שאז אין בזה היינים וההגבלות של י"ב
חודש הראשונים, כמוכן.

8) ובפרט ע"י התייטדות והקמת מוסד וכירוב
לזכר הנשמה (כמנהג ישראל) — שזוהו מזכרת נצח.

9) קהלת ז, ב.

10) ונוסף לזה — יש בו התוקף של ציווי בתורה
(ראה לקמן סיח).

11) וכיה גם לפי פירוש המדרש עה"פ (קהיר
פי, ה), הובא בפרש"י עה"פ (פירוש האי), עביד
חסדא דיעבדון לך כ"י, וכשם שרוצה שיזכרוהו

תמיד, לכן גם להחיי יתן אל לכו² צ"ל ע"י זכרון
תמיד (משא"כ לפי פירוש הב' בפרש"י, שאם לא
עכשיו יגמול לו חסד לא יגמול לו עוד, ה"ז שייך
דוקא בסמיכות לזמן המתה), ולא תמיד כל הימים.

12) ובפרט ע"ס תורת הבעש"ס הדועה שמכל
דבר שהאדם רואה או שומע יש בו הוראה בעבודת
ה' (כתר שם טוב הוספות סקכ"ז ואילך).

א. עס זיינען פאראן פארשידענע
דינים ומנהגי ישראל וועלכע מטוט אין
א יארצייט — לזכרון ולעילוי הנשמה.

כאטש עס האבן זיך געענדיקט די הנ-
גות (והגבלות) פון די ערשטע י"ב
חודש⁵, פונדעסטוועגן, געדענקט מען
וועגן דעם אויך דערנאך, און ווען עס
קומט דער יום בשנה פון דער הסתל-
קות (והימים האלה נזכרים ונעשים⁶)
צייכנט מען אויס דעם טאג און מ'פרא-
וועט דעמולט דעם יארצייט — דורך
אמירת קדיש און תפלה לפני התיבה,
ולימוד משניות והוספה בצדקה⁷ ותורה
בכלל וכ"י — לעילוי הנשמה —
וועלכע ווערט דעמולט נתעלה צו א
העכערע, שלא בערך העכערע, דרגא.

און נאכמעד: אויך נאכן יארצייט איז
פאראן א המשך מזה, ווי פארשטאנדיק
פון דעם וואס מ'זאגט "זכור" כמה
פעמים בשנה⁸, און בכלל — במשך כל

1) ראה בהמלוקט בס' כל בו פ"ה ס"ד. ס' גשר
החיים פלי"ב רש"י. וראה ס' המנהגים-חב"ד ע' 78
ואילך.

2) ראה מ"ק בא, ב ואילך. רמב"ם הל' אבל פ"ה
ואילך. סושי"ע יו"ד שס"ה ואילך.

3) אסתר ס, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבי"ם,
הובא בלב דוד להחיד"א פכ"ס.

4) ובשבת — ע"י צדקה כהכנסת אורחים וכירוב
אז ברחינות, נוסף להנתינה בכפליים בערב שבת.

5) יוה"כ"פ (נסמו לקמן הערה 76), שמע"צ,
אחרון של פסח ויום ב' דתגה"ש (ראה מהרי"ל הל'

סוכה, לבוש יו"ד שסמ"ז. וראה שו"ע יו"ד שם ובנ"כ.
פרמ"ג או"ח סתקמ"ז. וראה ס' דרכי חסד סכ"ח.
ושי"נ. ורבתינו נשיאינו נהגו לומר בחשאי יזכור

דער לימוד דערפון אין עבודת ה' [ווי דער רמב"ם שרייבט¹⁵ אז „רוב דיני התורה“ כו' לא ניתנו אלא לתקן הדיעות וליישר כל המעשים“] — וב-הקדים:

די ל"ט מלאכות (האסורות בשבת) זיינען די מלאכות וואס מ'האט געטאן אין משכן. דערפון איז מובן, אז די ל"ט מלאכות זיינען די כללות'דיקע און עיקריות'דיקע עבודות פון א אידן (וואס רוב עבודות איז בימי החול¹⁷) אין מאַכן פון דער וועלט א דירה משכן ומקדש לה'¹⁸, „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“¹⁹, און דאָרטן דינצן דעם אויבערשטן (וואָס דאָס איז די תכלית וכוונה פון עבודת האדם)²⁰.

און די תנאים אין הלכות שבת אין דעם גדר פון א מלאכה (אסורה בשבת, דערפאר וואָס דאָס איז א מלאכה אין משכן) — גיבן אַרויס אין וואָס עס באַשטייט די מלאכה (עבודה) פון א אידן

אים אָן איבעראשענדע זאך (בענינו — א הסתלקות פון א קרוב כו'), רירט דאָס אים אָן שטאַרקער און דאָס איז אים מעורר עס זאָל ביי אים זיין טיפער דער „יתן אל לבו“ — און דאָס זאָל אים ברענגען צו מוסיף זיין אין עבודת ה', בכל עניני תורה ומצוותי, א.ז.וו.

ב. בפשטות לערנט מען, אָז די מנהגים און ענינים וואָס מ'טוט בקשר מיט א יאַרצייט (וההמשך לזה) — איז דאָס לעילוי ולזכר הנשמה, בכדי די נשמה זאָל נתעלה ווערן העכער און העכער אין גן עדן.

אַבער יש לומר, אָז אין דעם איז פאָראַן נאָך א (גרעסערער) ענין, כדלקמן. יש לומר, אָז מ'קען עס פאַרשטיין פון דעם היינטיקן יאַרצייט (הראשון) — הן מצד די שיעורי תורה פון דעם טאַג, און הן מצד דעם תאריך היום (כ"ב שבט), והוּו מצד דעם מאורע מיוחד פון דעם יאַרצייט במיוחד²¹, ווי מרומז אויך אין איר נאָמען און איר עבודה, און ווי-באַלד די אַלע זאַכן קומען צוזאַמען — איז דאָס זיכער בהשגחה פרטית, און זיי האָבן צווישן זיך א שייכות.

ג. אין היינטיקן שיעור רמב"ם [לויט דעם מנהג שהולך ומתפשט צו לערנען ספר הרמב"ם ג' פרקים ליום] לערנט מען (אין הלכות שבת²⁴): „המבעיר כל שהוא חייב, והוא שיהא צריך לאפר“.

13) שענין זה (היארצייט) האָ דבר נוסף לעצם היום (כ"ב שבט), שהי' כבר אלפי שנה (מוזמ התחלת קביעת הומנים ע"פ ימי החודש) לפני ההסתלקות. אלא לאידך יל שיש שייכות בניהם — כי מגלגליו זכות ליום זכאי (תענית כס, א).

14) רפ"ב. משבת קו, א. — ולהעיר שגמרא זו בא בהמשך להסוגיא ע"ד ההשפעה של מיתת חכמים וצדיקים על בני אדם.

15) סוף הלי' תמורה.

16) ובמכש"כ שכן הוא בנוגע לדיני התורה שבספר הרמב"ם עצמו.

17) ובפרט ע"פ דעת המכילתא דרשב"י (פרשתנו כ, ס) שששת ימים תעבד הוא מצות עשה. וראה אוה"ת פרשתנו ע' תתקנך.

18) אלא שבימים השבת, שאז נתעלה עולם העש"י — אין בו בירר ותיקון האדם (ראה לקו"ת תוריע כ, ד), והעבודה היא (לא ע"י עשיית מלאכות אלו, כ"א) ע"י עבודה רוחנית. ואכ"מ. — ולהעיר שמלאכת שבת (כולל מלאכת הבערה דלקמן בפנים) הותרה כמקדש בשבת (ראה בנוגע להבערה — מכילתא ויקהל לה, ג. וראה סהמ"צ להצ"צ מצות לא תבערו אש. ד"ה ובימים השבת עת"ר. שה"ש תשמ"ח (קה"ת, תשמ"ט) ח"א ע' 78-177.

19) תרומה כה, ח.

20) ראה לקו"ת שם.

מיט א גיטלעכן פיער פון קדושה, אהבה כרשפי אש (לית פולחנא כפול-חנא דרחימותא²¹), „אש²⁴ תמיד תוקד על המזבח לא תכבה“²⁵, זיך מקריב זיין ווי א „קרבו“, און „עולה תמימה“ לה, דורך דעם אש האלקי שבאהבה שבלבו העולה למעלה וּמַתְּלֵהָ וּמַתְּלֵהָ בתשוקה ורשפי אש אליו ית' כו', האהבה דבכל לבכר²⁶ להיות הלב מלא באהבת ה' כו'²⁷.

ובכללות — איז דאָס די עבודה פון מסירת נפש: ער גיט זיך אינגאנצן אַוועק צו דעם (רצון פון דעם) אויבערשטן.

און די עבודה איז דורך „המבעיר (אפילו) כל שהוא“: דערביי איז ניט נוגע כמות, יעדער איד האָט איז זיך אַ ניצוץ פון דעם אש האלקי שבלבו, און „צריי-כים להעביר הניצוץ שיש ביסוד האש שבלב שיתגלה בכחי גילוי עיי שמנפ-חיים כו“²⁸. ווען ער צינדט אַן אפילו אַ קליין פרט פון זיין לעבן מיט דעם אש אלקי, און אפילו מיט א „קליין“ פיערל (ניט קיין מדורה גדולה וכיו"ב) פון אהבה לה' — איז דאָס אַ מלאכה ועבודה גמורה. וכידוע אַז איז דער עבודה פון מס"נ איז די נקודת היהדות בשוה אין יעדער פרט, אפילו אין א „כל שהוא“.

דערביי איז אַבער דער תנאי, „והוא שיהא צריך לאפר“: די הבערה (רציא) דאַרף זיין ניט אַליין צוליב דער עלי

אין מאַכן חלקו בעולם אַ משכן לה' (משא"כ אַ מלאכה אויף וועלכע מאַיז פטור בשבת, באַווייזט אַז דאָס איז ניט קיין עבודה בשלימות).

אַזוי איז אויך בנוגע לעניננו, אַז „המבעיר“ דאַרף זיין „צריך לאפר“ — ווייל די עבודה פון אַ אידן (איז דעם משכן לה') דאַרף זיין צוליב אַ תועלת אין דעם משכן, צוליב אויפטאַן, אַ תיקון וכירור וכו'.

והענין:

די עבודה (עבודה עיקרית²²) פון אַ אידן (איז זיין משכן ומקדש לה') באַ-שטייט אין „המבעיר“ — ער דאַרף „אַנ-צינדן“ זיך אַליין און זיין גאַנצע סביבה

(21) וזהו גם התוכן (דהלכות) שבת (ברמב"ם) בכלל — לקבוע בנפשותינו אמונת חידוש העולם (חינוך מצוה לב), ובמיוחד — עיי אסור מלאכת ההוצאה מרשות לרשות „יצאות השבת“ — ריש מסכת שבת), שזהו הנקודה עיקרית והסך-הכל דכל לט המלאכות האסורות בשבת — לקבוע האמונה וידיעה שרשות הרבים (העולם, עלמא דפרודא — כולו) הוא רשות אחת, רשות היחיד, ליחידו של עולם (ראה תרא צט, ד. לקיט תרוע כא, ג. לקויש חיא ע' 68 ואילך).

(22) ראה בחיי רי"פ ויקהל ושליה מס' שבת קלו, סעי' (הובאו באוה"ז ויקהל ע' ביטמח ואילך) — שהבערת אש היא מלאכה עיקרית, ורוב המלאכות אינם אלא עיי האש (ולכן פרט התורה, לא תבערו אש יתר משאר המלאכות).

(*) ועפ"ז יש לבאר בפשיטות הטעם הסדר ה-ארבע רשויות לשבת (בשיעור היומי ברמב"ם — הל' שבת רפ"ד) הוא. רשות היחיד ורשות הרבים, שהם רשויות מן הקצה אל הקצה (ואח"כ מונגה כדמליית ומקום פטורי, שבין רה"י ורה"ר) — כי זהו חונן ענין ההוצאה שבת לעשות רשות הרבים לרשות היחיד, יחידו של עולם. ווייל שזהו גם דינק הלשון „ארבע רשויות לשבת“ — שהכוונה היא לעשות ה-ארבע רשויות לשבת לה.

(23) ראה זחיב נה, ב. ח"ג רסו, א. לקיט שלח מב, ג. ובכ"מ.
(24) צו ו, ו.
(25) להעיר מ. היום יוס' כ' אדר שני.
(26) ואתחנן ו, ה.
(27) לקיט אמור לב, ג.
(28) לקיט שם.

ווי א קרבן („עולה תמימה“) שנקרב לה³³.

[ועד כדי כך, אז עס ווערט בדוגמא פון „אפרו של יצחק כאילו צבור על גבי המזבח“³⁴, וואס דערפאר „לא נאמרה זכירה ביצחק“³⁵] — דער כח המסין איז א רצון פנימי³⁶ פון א אידן³⁷, וואס דארף ניט האבן קיינע הכנות והתבוננות³⁸ (ניט ווי אהבה ויראה וואס דארף א התבו-ננות בדברים המביאים לידי זה), און דעריבער שטייט עס בגלוי ממש לפני הקביה³⁹ און מ'דארף אויף דעם ניט קיין זכרון⁴⁰.

מען דארף אבער פארשטיין דעם טעם אויף דעם: די העכסטע עבודה לכאורה איז, אז א איד זאל האבן מסירת נפש און

(דער פייער), נאר צוליב דער המשכה (שזב), צריך לאפר²⁹; דאס אנצינדן די אהבה כרשפי אש און איר עלי' למעלה בכלות הנפש איז ניט א תכלית פאר זיך, ער דארף דערייב האבן א צורך (נוצען) — דעם אפר³⁰, א תועלת: פון דעם מסין זאל ווערן א מציאות למטה, כולל אז דער מבעיר האדם איז א נשמה בגוף (גייט ניט אויס בכלות הנפש), און טוט מיט דעם אפר. די מסירת נפש קומט ארויס אין דער עבודה פון קיום התומצ' במעשה בפועל בעוה"ז הגשמי.

ווי ער איז א נשמה בגוף ועוסק בתומצ', איז ער בבחי' אפר — דורכ-גענומען מיט מסירת נפש, זיין עסק בתומצ' איז „בכל נפשך“²⁶; זיין גאנצע מציאות איז אפר, „דורכגעברענט“ (איבערגעמאכט) פון דעם אש אלקי שב-לכבו (אזוי ווי אפר בפשטות איז „מהותו ועצמותו של העץ הנשרף כו“³¹, וואס דורך דעם אש בלייבט דער אפר³², אזוי

33) כ"מ"ש. אדם כי יקריב מכם קרבן לה' (ויקרא א, ב), שהאדם עצמו הוא קרבן לה' (לקו"ת ויקרא ד"ה אדם כי יקריב). ובדוגמא לעקידת יצחק, שע"י הקרבת האיל. תחת בני' ה"ז. כאלו בני שחוט . . דמו וזרק כו". ולכן יצחק הוא. עולה תמימה ואסור לצאת מארץ ישראל (ב"ר פס"ד, ג. פרש"י תולדות כו, ב). וראה בארוכה לקו"ש חכיה ע' 134 ואילך, שאפרו של יצחק מורה על זה שהמסין שלו חדרה גם הגוף והגשמיות כו', עיי"ש.

34) ירושלמי תענית פ"ב ה"א. תנחומא ס"פ וירא. ב"ר פצ"ד, ה. וראה לקו"ש חכיה ע' 131 ואילך. וש"נ.

35) תוי"ב ופרש"י בתוקפתי כו, מב.

36) ראה רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

37) ראה המשך יונתן תרים (ע' נא. נו ואילך) בביאור מחזיל (פד"א ספ"א) דאפר אילו של יצחק הוא יסוד מזבח הפנימי — סמורת, בחי' התקשרות ועוצם הביטול (שלמעלה מבירורים דקרבנות).

38) כי מסין הוא למעלה מכל טעם ושכל (ראה הערה בסה"מ תשי"ט ע' 121 ואילך).

39) ולהעיר ממגיד מישרים להב"י (ר"פ תצוה. ועוד). ושם תשרף על קדושת שמי יהי' אפרך מונח ע"ג המזבח.

40) אלא שבנוגע להאדם — לפעמים אין זה בגלוי.

29) או המדליק את הנר או את העצים כו' (לא בשביל האור בלבד, אלא) להתחמם כו' (להאיר (רמב"ם שם סוף ה"א).

30) לא ימביע להדיעה (ש"ת אבני נזר או"ח סר"ח. וראה התהומצ' להרגצובי מע' הבערה) שעיקר הבערה הוא שריפת וכליון העצים, אלא אפילו לדעת אדה"ז (ריש הל' י"ט — תצוה סו"ס כ ובקרא ב) שהבערה היא הוצאת אש וריבוי האש (וברוחניות — ריבוי האהבה כרשפי אש), אין זה מלאכה ועבודה אי"כ צריך לאפר.

31) אגה"ק סו"ט.

32) היינו שהעפר יש בו קצת ישות, משא"כ אפר (שנשאר אחרי שריפת העץ והעפר שבו) מורה על ביטול (ראה שערי אורה ד"ה כי עמך ספ"ש. ולהעיר מד"ה זה יתנו תרניח — אלא שם הביאור באופן אחר). וי"ל שזה מרומז גם בחיבת אפר³ עם א' — המורה על אחדותו עם ה' אלופו של עולם, ואילו עפר⁴ בע' מורה על התחלקות של ע' (ע' אומות וכו').

יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלקינו עוד" — ווען זיי האבן ערשט געזען ווי דער אויבערשטער רעדט מיט זיי און זיי זיינען „וחי"?

און נאכמער: דער אויבערשטער האָט אויף די רייד זייערע געזאָגט משה'ן⁴⁵ „שמעתי את קול דברי העם הזה אשר דברו אליך הטיבו כל אשר דברו, מי יתן והי' לבכם זה להם ליראה אותי גוי"!

ה. וי"ל דער ביאור אין דעם:

תכלית וכוונת כל הענינים איז — עס זאל זיך אויספירן דער נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, אז די וועלט זאל זיין א דירה פאר דעם אויבערשטן.

וואָס דער כח לזה האָט זיך אויפֿ-געטאָן (בעיקר) באַ מתן תורה, ווען ס'איז בטל געוואָרן די גזירה⁴⁶ פון עליו-נים לא ירדו למטה ותחתונים לא יעלו למעלה: אויך פאר מתן תורה האָט מען געלערנט און מקיים געווען תורה ומצוות⁴⁷, ביז אַז „תורה קדמה לעולם⁴⁸“, אָכער דעמולט זיינען תורה און וועלט געבליבן צוויי „באזונדערע“ זאָכן:

מתן תורה האָט אויפגעטאָן אַז תורה ומצוות זאל נמשך ווערן למטה, און דורכנעמען און מזכך זיין גשמיות העולם, אזוי אַז די וועלט זאל ווערן א דירה להשם, אַ חפצא של קדושה.

עולה זיין למעלה מעלה אין דעם אש אלקי. אפילו אַז עס דאַרף אויך זיין די המשכה למטה — ווי קען מען זאָגן אַז די הבערה ועלי' אליין איז ניט קיין מלאכה גמורה (אויב דאָס איז ניט „צריך לאפר"?)

ד. ויש לומר דער ביאור בזה בהק-דים אַז ענלעכע שאלה אין אונזער פרשה:

לאחרי וואָס די אידן האָבן געהערש די עשרת הדברות האָבן זיי געזאָגט צו משה רבינו⁴⁹: „דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות“.

פאָדערט זיך הסברה: די העכסטע מדריגה צו וועלכע אידן קענען דער-גרייכן, איז בשעת דער אויבערשטער באַווייזט זיך צו זיי אליין און רעדט מיט זיי אליין (בלי ממוצעים), ווי די אידן האָבן געבעטן „אינו דומה השומע מפי השליח לשומע מפי המלך“, רצוננו לשמוע מפי מלכנו כו' רצוננו לראות את מלכנו⁵⁰, און דער אויבערשטער האָט ממלא געווען בקשתם, ווי די אידן האָבן דערנאָך געזאָגט (ווי דערציילט ע"י משה אין תורה⁵¹) „הן הראנו ה' אלקינו את כבודו ואת גדלו ואת קולו שמענו מתוך האש, היום הזה ראינו כי ידבר אלקים את האדם וחי“.

איז פאָרוואָס האָבן די אידן דערנאָך געזאָגט „דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים“ — צוליב דעם חשש „כיי“ תאכלנו האש הגדולה הזאת אם

45 שם, כה-כו.

46 תנחומא נשא טו. ועוד. תניא פליו.

47 שמור' פ"ב, ג. תנחומא וארא טו.

48 ראה יומא כח. ב. קידושין פד, א. ועוד. וראה

לקי"ש חטי"ז ע' 212 ואילך. ושי"נ.

49 ראה מדרש תהלים צ. ד. ב"ר פ"ח, ב.

תנחומא וישב ד, ושי"נ. זחי"ב מט, א.

(41) כ, טז.

(42) מכלילתא ופרשי' פרשתנו יט, ט. וראה

שמור' פרשתנו פכ"ט, ד ובפ"ת שם.

(43) ואתחנן ה, כא.

(44) שם, כב-כג.

און דערפאר האָבן אידן געבעטן „דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות“ — הגם אז זיי האָבן געזען אז נאָכדעם ווי זיי האָבן געהערט „קול אלקים חיים מדבר מתוך האש“ זיי-נען זיי געבליבן לעבן — ווייל דאָס וואָס זיי זיינען געבליבן לעבן איז עס געווען בדרך נס [ואמחזיל⁵³ על כל דיבור ודיבור פרחו נשמתו, נאָר דער-נאָך החזירו להן בטל תחי'].

און דעריבער האָבן זיי געבעטן „דבר אתה עמנו“, אַז די המשכה מלמעלה זאָל זיין דורך משה'ן, דער ממוצע המחבר⁵⁴ אידן מיטן אויבערשטן⁵⁵, דוקא דורך דעם ברענגט זיך אַרויס שלימות הכוונה.

דוקא אין דעם באַשטייט תכלית וכוונה פון תורה ומצוות (וועלכע זיי-נען געגעבן געוואָרן באַ מ'ת) — עס זאָל זיין „וחי⁵⁶ בהם ולא שימות בהם⁵⁷“, דוקא נשמות בגופים (ובאופן פון „ונשמרתם מאד לנפשותיכם⁵⁸“), און ניט דורך העלאה בלבד „כי תאכלנו האש הגדולה הזאת גו'⁵⁹“.

און דאָס איז געקומען דורך דעם וואָס באַ מ'ת איז נתגלה געוואָרן עצם התורה („חמודה גנוזה⁶⁰“) ווי דאָס איז פאַר-בונדן מיט עצמותו ית', דערפאַר האָט דאָס געהאַט כּח צו אויך נמשך ווערן למטה און געבן דעם כּח אויף דורכ-נעמען גשמיות העולם. משא"כ די תורה וואָס מען האָט געלערנט לפני מ'ת איז „ריחות היו'⁶¹“, תורה שבּעַרץ להבריאה.

דאָס הייסט: וויבאַלד אַז „נתאוה" השם עס זאָל זיין אַ דירה בתחתונים, וועלכער איז העכער און איז די סיבה אויף אַלע ענינים, אַלע השפּעות והארות כּו' וכל סדר השתלשלות, איז מובן, אַז אַלע ענינים, אפילו די העכסטע עליות וגילויים וואָס זיינען געווען באַ מ'ת, איז כּוונתם — צו אויספירן דעם נתאוה הקב"ה עס זאָל זיין אַ דירה בתחתונים.

און דעריבער, אויב ס'איז דאָ אַ גילוי פון „מלכנו" וואָס אין אים הערט זיך ניט די כּוונה (די המשכה למטה) — איז דאָס ניט די אמת'ע שלימות, ביז אַז דאָס איז אפילו ניט אַן עלי בשלימות, וואָרום ווען איז די עלי פון אידן אַן אמת'ע עלי, ווען דאָס ווערט נמשך למטה⁶².

ובסגנון אחר: די המשכה למטה איז נוגע ניט נאָר צו דעם מקבל וואָס גע-פינט זיך למטה, נאָר אויך צו דעם גילוי שמלמעלה. וואָרום דוקא דורך דעם וואָס די המשכה קומט אַן למטה און נעמט דורך דעם תחתון, פירט זיך דורך שלימות הכוונה, כּנ"ל.

(53) שבת פה. כ. שמו"ר פרשתנו פכ"ס. ד.

(54) ד"ה פנים בפנים תרנ"ט. ובכ"מ.

(55) ומה שמש"ה ה"י מצטער על בקשת בניי (פרש"י ואתחנן שם, כד), יש לומר — מפני שלא ה"י להם הכלים לשמוע ולקבל דבר ה' עצמו (ולא ע"י משה) וישארו בחיים בדרך התנועה, כמש"ה.

(56) אחרי ית, ה.

(57) יומא פה. ב. פנהדרין עד, א. וש"נ. רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ה.

(58) ואתחנן ד, שו.

(59) ועפ"ז יומתק ההוספה ד. לא שימות בהם, דלכאורה מאי קמ"ל (לאחרי שנאמר „וחי בהם"), אלא ש.לא שימות" ע"י ההבערה וההעלאה באש האלקי בכלות הנפש.

(50) שבת פה. ב.

(51) שהש"ר פ"א, ג (א).

(52) ראה תניא פל"ז בנוגע לעולמות העליונים: הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית' כו'. והע"ל שבהם נעשית דוקא ע"י העבודה דתחתונים.

מוסיף על הראשונים, דורך דעם קומט צו א הוספה ועילוי⁶⁴. און די משפטים זיינען פארבונדן מיט „תשים לפניהם“, די העכסטע ענינים אין תורה, תשים מלשון סימה (אוצר)⁶⁵, ולפניהם — לפנימיותם⁶⁶, וביחד עם זה — ווי דאס קומט אראפ אין מציאות וסדר העולם — „סדורה בפייהם כו“, כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם⁶⁷.

ז. ע"פ הנ"ל איז אויך פארשטאנדיק דעם ענין אין רמב"ם, אז די הבערה ועלי' אליין איז ניט א מלאכה (אויב דאס איז ניט „צריך לאפר“) — ווייל די תכלית וכוונה פון אלע ענינים איז — נתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתו-נים, וואס דער „נתאוהה“ איז די סיבה אויף אלע השפעות והארות וכו', איז מובן, אז אלע דרגות אין עבודה, אפילו די העכסטע עליות פון מסירת נפש, איז שלימות כוונתם — צו אויספירן עם זאל זיין א דירה בתחתונים.

און דעריבער, אויב ס'איז דא אן עבודה (ווי „המבעיר“) וואס איז איר הערט זיך ניט אט די כוונה („צריך לאפר“) — איז דאס ניט די אמת'ע מלאכה ועבודה,

ביו אז דאס איז אפילו ניט אן עלי' בשלימות. ווען איז די עלי' פון „הבע-רה“ אן אמת'ע עלי'⁶⁸, דוקא ווען דאס ברענגט א המשכה („צריך לאפר“)⁶⁹.

ו. עפ"י קען מען אויך מבאר זיין דעם ציווי וואס דער אויבערשטער האט אנגעזאגט משה'ן בסוף פרשתנו בהמשך גלייך צו מתן תורה און בקשת ישראל „ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות“ — „מזבח“ אדמה תעשה לי וזבחת עליו גו' ואם מזבח אבנים תעשה לי גו', ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו“.

דלכאורה: בשעת דער כהן איז עולה על המזבח להקריב קרבן לה', איז ער זיכער נתעלה געווארן, האט געדארפט ווערן א מציאות, ע"ד קודם החטא ובמילא — ולא יתבוששו⁷⁰, איז ניטא דער חשש פון „תגלה ערותך? נאר די כוונה במ"ת פון עבודת ה' איז, עם זאל זיין א מציאות האדם חי באמירתם נעשה ונשמע, און בא אידן דורך עבודתם זאל זיין „לא תעלה במעלות על מזבחי“, בכדי „לא תגלה ערותך עליו“. וי"ל דאדרבה — דורך דעם קומט צו נאך א מצוה אין תורה (וואס וואלט ניט געווען לולא דער מציאות פון „ערותך“).

ועד"ז איז אויך פארשטאנדיק דער המשך פון דער פרשה שלאחרי זה — וואו עם ווערט דערציילט וועגן „ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם“, וואס די משפטים זיינען רובם דינים ומצוות פארבונדן מיט דברים וענינים גשמיים (די עבודה בפועל פון מאכן א דירה בתחתונים⁷¹), ביז ענינים בלתי רצויים (גניבה, ודיני עבדות, נזקי נפש וכיו"ב); אבער ביחד עם זה איז „מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני“⁷², ביז אז „ואלה

64 ראה ס"ה ש תשמ"ה שם ע' 262 ואילך.

65 ירושלמי ע"ז פ"ב סוף היג ובפ"מ שם.

66 תרא משפטים ע"ה. ג. ת"ח שם תש. רע"א ועוד.

67 להעיר ממחז"ל: נכנס בשלום — רק בר'

עקיבא — כי רק הוא יצא בשלום (תגינה טו. ב.).

60 כ, כא ואילך.

61 בראשית ב, כה.

62 ראה לקושי חכ"י ע' 368 ואילך.

63 פרש"י ר"פ משפטים.

המשכה למטה — אלץ גרעסער איז די עלי' למעלה.

און דער דיוק בזה: עס דארף זיין „צריך לאפר“: ס'איז ניט מספיק די הנהגת הנשמה, נאר זי פילט א „צורך“, דער צורך — „לאפר“, די המשכה למטה, ביז צו תכלית השלימות — דער צורך והשתוקקות צו צוריק יורד זיין אלס א נשמה בגוף⁶⁶, וי"ל שהוא בדוגמא ווי נתאוה הקב"ה צו א דירה בתחתון נים.

„צריך לאפר“ מיינט בפשטות, אז די נשמה וויל און דארף זיך משתוקק זיין — אז דורך איר הסתלקות למעלה זאלן קומען א הוספה אין פעולות טובות דא למטה בעוה"ז הגשמי, כולל על שם ולזכר הנשמה — הוספה בתפלה, בלימוד התורה ובנתינה לצדקה וכיו"ב. זיי קומען אלס א תוצאה פון דער הסתלקות ועליית הנשמה (אזוי ווי דער אפר איז א תוצאה פון שריפת העץ).

ובכלל — עס זאל זיין דער „והחי יתן אל לבו“, ניט צוליב די עליית הנשמה אליין, נאר צוליב די השפעה ופעולה למטה.

[ובפרט לאחרי ההוראה והציווי בספר קהלת (אינער פון די כ"ד ספרי קודש) „והחי יתן אל לבו“, וואס דעמולט באקומט עס מעין דעם תוקף פון א ציווי התורה ווי לאחרי מתן תורה: נוסף לקיום דבר זה מצד שכל האדם (וואס

ח. ע"פ כל הנ"ל וועט מען אויך פארשטיין דעם ענין פון פראווען א יאר — צייט נאך דער הסתלקות פון א נשמה למעלה:

בהשקפה ראשונה יש מקום לומר, אז לאחרי וואס ס'איז געווען די „הבערה“ און א נשמה איז נסתלק געווארן אין דעם אש, און איז עולה מדרגא לדרגא בעילוי אחר עילוי — וויל זי גאר ניט נמשך ווערן למטה, ובפרט אז טבע הנשמה („ג' ה' נשמת אדם“) איז צו עולה זיין למעלה⁶⁷.

דער אמת איז אבער, ווי פארשטאנדיק ע"פ הנ"ל, אז „המבעיר“ (העלאה) לעצמו איז ניט קיין תכלית, די כוונה ותכלית בזה איז — „שיהא צריך לאפר“, אז פון דער העלאה והסתלקות זאל ארויסקומען א המשכה למטה והשפעה למטה (נאר דאס איז א המשכה למטה וועלכע איז דורכגענומען „דורכ-געברענגט“ מיט דער „הבערה“ ועלי' באש אלץ), ווי עס שטייט⁶⁸ בנוגע צו דער הסתלקות פון א צדיק — אז בא דער עלי' הכי נעלית דעמולט איז „פועל ישועות (בחי' שעה נהוריין)“ בקרב הארץ (למטה מטה) דוקא:

און וואס העכער די עלי' למעלה — אלץ מערער דארף זיין די המשכה למטה, וע"ד „צדיקא“⁶⁹ דאתפסר אשתכח בכולהו עלמין (גם בעולם המעשה) יתיר מבחיהו⁷⁰, ועד"ז: וואס מערער די

(68) משלי כ, כז.

(69) תניא רפי"ט.

(70) אגה"ק סי' כח.

(71) אגה"ק סי' קד, ב.

(72) זח"ג ע"א, ב. הובא ונתבאר באגה"ק סי' זך וביאורו.

(73) להעיר המבואר בהמשך ההילולא י"ד שבס השירת הענין ד.אסתלק יקרא קוביה בכולהו

עלמין (ראה זח"ב קכ"ב, ב), שאין זה ענין של סילוק חי, אלא גילוי האור בכחי' רוממות סי'.

(74) תחיית המתים — שהיא תכלית השלימות, כססיד תורח הקבלה והחסידות (סהמ"צ לה"צ — מצות ציצית. ועוד) כדעת הרמב"ן (בשער הגמול), ששלימות השכר היא לא לנשמות לבד, אלא נשמות בגופים.

שטייען דעמולט בעלי' הכי נעלית — פֿאַרבינדט מען הזכרת הנשמה דוקא מיט אַ המשכה פון צדקה למטה!

ועד'ז ווען עס קומט אַ יאַרצייט, וואָס דעמולט הויבט זיך אָן אַ נייע תקופה פון סדר עליית הנשמה שלא בערך (כמובן פון אמירת הקדיש ביום זה) — איז כשם ווי די עלי' חדשה איז „צריך לאפר", אויפטאָן אַ המשכה חדשה למטה, אַזוי זיינען אויך די מנהגים ופעולות (והחי יתן אל לבו) וואָס אַ איד שוט למטה בקשר מיט דעם יאַרצייט, פֿאַרבונדן מיט דער המשכה והשפעה למטה.

[ביז אַז דאָס ווערט אַ כלי אויף דער שלימות פון „והחי יתן אל לבו" — „חי העולמים שהוא משלם שכר לבר נש על כל פסיעה ופסיעה בגמילות חסדים"⁸⁰: דער אויבערשטער — ווי ער איז חי העולמים (מקור החיים של כל העוֹ-למות, וי"ל גם „חי העולמים" נצחיות, אלקות שלמעלה מעולמות) — איז ממשיך ומשפיע ברכה ושכר למטה מטה, און נוסף על — בכללות, אין פרטים ופרטי פרטים — „על כל פסיעה ופסיעה".

ועד'ז דאַרף זיין ביי דעם „והחי יתן אל לבו" פון אַ אידן, אַז דאָס דאַרף אַרויסקומען אין אַ השפעה והמשכה למטה אין פרטים ופרטי פרטים].

ט. דערפון איז אויך מובן בנוגע צו דעם היינטיקן יאַרצייט:

אע"פּ וואָס ס'איז געווען אַ „הבערה" פון אַן אש אלקי און די נשמה איז אַרויף אין דעם אש, און איז עולה העכער און העכער,

דאָס איז געווען אויך קודם הציווי, קומט אין דעם צו (דורך דעם ציווי) דער כח ופעולת המשכה אין גשמיות העולם, „צריך לאפר", ביז אַז אין דעם איז תלוי אַז די עלי' („המבעיר") זאָל זיין (בשלימות).

ובלשון חז"ל: „יעקב אבינו לא מת, וכי בכדי ספדו ספדייא כו', אלא כו' מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", דורך דעם וואָס „זרעו בחיים" (נשמות בגופים) ווערט אויפגעטאָן אַז „אף הוא בחיים".

ועפ"ז יש לומר דעם טעם פֿאַרוואָס מ'פֿאַרבינדט אמירת יזכור ביוהכ"פ⁷⁶ וכיו"ב (ועד'ז בפעולות בכיו"ב אין אַנדערע זמני השנה) מיט אַ נדבה לצדקה פֿאַר דעם נפטר — ניט נאָר צוליב עליית הנשמה⁷⁷ (ווייל אי רק משום הא, האָט מען עס געקענט טאָן דורך אַ הוספה אין אַן אַנדער מצוה, ניט דוקא צדקה לעניים), נאָר ווייל עליית הנשמה איז פֿאַרבונדן מיט אַ המשכה למטה אין עוה"ז, און צדקה איז אַ מצוה וואָס קומט אַראָפּ אין גשמיות העולם ממש, ביז אַז זי איז „עיקר המצות מעשיות ועולה על כולנה", ווייל „אין לך מצוה שנפש החיונית מתלבשת בה כל כך כבמצות הצדקה כו"⁷⁸. ועד כדי כך, אַז אפילו שטייענדיק אין יום הקדוש (יוהכ"פ), ווען מ'איז דומה למלאכים⁷⁹ (עלי' למעלה), ועאכו"כ אַז די נשמות

75) תענית ה. ב.

76) תנחומא ר"פ האזינו. ועד. וראה ביי אריח סוים תרכא. שויע שם. שרע אדהיז שם ס"ד.

77) כמ"ש במקומות שבהערה הקודמת.

78) תניא פליז (מח, ב).

79) טור אריח סתריו (מפדר"א פמ"ו). שם סתריו. שויע אדהיז שם ס"ט (מדב"ר פ"ב, לו).

רמ"א ושויע אדהיז שם סוים תרי.

80) קהיר פ"ו, ה. וראה אוהית נ"ך ע אקבג.

וכמרומו אויך אין איר נאָמען — „ח״י“, וואָס שלִימות החיים אין דוקא חיים גשמיים, וואָס דאָס טוט מען למטה פאַר דער נשמה — דורך דעם וואָס „מה ורעה בחיים אף היא בחיים“.

ביז אַז דאָס קומט אַראָפּ אין דעם צווייטן נאָמען („מושקא“) וואָס אין אַ שם בלע״ז, וועלכע ווייזט אויף דער המשכה למטה מטה, בלשון האומות כו'.

און אויך די גימטריא פון ביידע נעמען („ח״י מושקא“) אין — „עח“, וואָס באַדייט התחלקות הזמן“ (אויף כ״ח עתים⁸⁴, עת לדבר, עת לבנות גו'), וואָס דאָס באַווייזט אויף דער המשכה למטה מטה, אין הגבלת הזמן, וביחד ע״ז כּמוכן — אין הגבלת המקום.

ולאידך גיסא — אין די המשכה למטה מטה פאַרבונדן דוקא מיט כ״ח עתים, ביז אַ גילוי הכי נעלה — „כח אד״⁸⁵.

י. ולהוסיף — ע״פ ההוראה ללמוד מוסר וכו' מכל דבר — אַז ענין הנ״ל אין מרומו אויך אין דעם תאריך פון דעם יאַרצייט — כ״ב שבט:

כ״ב מרמז און גייט בכ״מ אויף כ״ב אותיות התורה שבהן נברא העולם: אותיות זיינען פון לשון „אתא בוקר״⁸⁷, וואָרום דורך די אותיות ווערט אויך די

ובפרט אַז אויך אַלס נשמה בגוף — המדובר בצדקנית, און דערצו — בתו של כ״ק מ״ח אדמו״ר נשיא דורנו, וכידוע אַז אַ בת האַט אַ שייכות מיוחדת מיט דעם אב״י, האַט זי אויך זכות אב״י (נוסף לזכות עצמה), און זייענדיק למטה האַט זי געטאַן עבודתה „כמצות רצונך“, און באופן פון ילכו מחיל אל חיל⁸², בעילוי אחר עילוי,

ובמיוחד — עבודה מתוך מסירת נפש. וכמוכן אויך פון דעם סיפור הידוע בנוגע צו חינוך בנותיו של כ״ק מ״ח אדמו״ר, אַז דער מלמד זייערער האַט געוואַלט אַלץ מלביש זיין אין שכל, זיי ניט דערשרעקן מיט מעשי נסים און מסירת נפש, האַט אים כ״ק מ״ח אדמו״ר געזאָגט, אַז אדרבה — אַ אידיש קינד דאַרפֿן אָנהויבן מחנך זיין דוקא מיט סיפורי מס״נ, און דוקא דאָס „לייגט זיך“ ביי אַ אידיש קינד. ולהעיר: דער סיפור אין געווען בקשר מיט איר, אין פאַרשטאַנדיק אַז עס אין געווען בהדגשה דער חינוך באופן כזה — דורכגענומען מיט מסירת נפש וכו'.

עאכו״כ לאחרי ההסתלקות, ווען הנשמה אין עולה העכער און העכער. ובפרט אין דעם ערשטן יאַרצייט, ווען עס הויבט זיך אַן אַ נייער סדר העליות באופן שלא בערך⁸³ —

אין די כוונה אין די עליות — „צריך לאפר״, צוליב דער המשכה והשפעה בחיים גשמיים למטה.

84) משא״כ „זמן“ הוא תואר כללי על כללות ענין הזמן, כולל גם סדר זמנים וזמן בלתי משוער, עד לנצחיות שבזמן, וכיו״ב.

85) קהלת ג, ב ואילך.

86) ראה אה״ת שלח ע' תעג. — ולהעיר שכח אד' הוא גם כנגד ה״ח אותיות שבתיבות יאה שמי רבא מברך ולעלמי עלמאי כו' (אה״ת שם ס״ע תקכ).

87) ישע״י כא, יב. וראה לקר׳ במדבר יא, ג. ובכ״מ.

81) ראה נדה לא, סע״א. היום יום׳ כח אייר. וראה גם סה״ש תשמ״ח שם ע' 273.

82) תהלים פד, ח.

83) וראה שבת קנב, סע״ב ואילך, שלאחר י״ב חודש נשמתו עולה ושוב אינה יורדת.

רינ"ג) — דארף זיין „צריך לאפר“, די המשכה וואס קומט דערפון ארויס.

ובפשטות — דורך פארבינדן די הס-תלקות מיט המשכת פעולות במעשה בפועל דא למטה בעוה"ז הגשמי, בזמן ומקום גשמי („עת“), כדלקמן.

ועפ"ז איז מובן אויך, אז וויבאלד די פעולות זיינען בכדי אויפטאן א המשכה למטה, איז פארשטאנדיק, אז זיי זיינען ניט נאר צוליב דער נשמה (אז „מה זרעה בחיים אף היא בחיים“), נאר אויך צוליב אידן וואס געפינען זיך למטה⁹², ווייל דורך דעם (וואס „היא בחיים“) טוט מען אויף אז זי איז מבקש ומתפלל אין עולם האמת — אויף כל המצטרך, בגש-מיות וברוחניות, ואריכות ימים ושנים טובות, מתוך בריאות הנכונה, בבני חיי ומוזני ריחוי ובכולם ריחיי⁹³.

יב. דער סיכום מזה — בנוגע לפו-על:

שטייענדיק בהתחלת תקופה חדשה — דער ערשטער יארצייט און אנהויבס פון דער שנה שניי⁹⁴ לאחר דער הסתל-

השפעה וחיות שלמעלה נמשך למטה: און כ"ב אותיות זיינען כולל אלע המשכות והשפעות, שבהן נברא העולם (דורך די אותיות וחילופים ותמורות כו⁹⁵).

און די כוונה בזה איז צו מגלה זיין בכל עניני העולם די כ"ב אותיות התורה שבהם (ובשבילה⁹⁶) נברא העולם. וואס דאס איז דער תוכן פון „שבט“, (אויך) מלשון שבט (וממשלה), הממשלה ושליטה: דורך מגלה ומפרסם זיין אז די גאנצע וועלט נעמט זיך פון די כ"ב אותיות התורה, שבה נברא העולם, און דאס איז מהוה די וועלט בכל רגע ורגע מחדש⁹⁷ — ווערט דער ענין פון „שבט“, „דבר מלך שלטון“⁹⁸, אז א איד ע"י התורה איז מושל ושולט ומנהיג די וועלט.

כולל אויך דעם — עולם קטן זה האדם⁹⁹. די התבוננות בזה אז דער מענטש — און ער בפרט — ווערט נתהווה בכל רגע מחדש ממש (פון די אותיות התורה), איז דער בעסטער „מוסר-זאגער“ אז זיין נפש האלקית זאל ווערן א „שבט“ (מושל ושולט) אויף אים, ער זאל טאן וואס דער אויבערשטער וויל!

יא. דערפון איז אויך פארשטאנדיק בנוגע צו פראווען דעם יארצייט — אז הגם דאס איז פארבונדן מיט „אשת נעורים“, מיט די הגדרות הקשורות בזה (כמבואר אין דער סוגיא במס' סנהד-

(92) כב. א.

(93) ראה לקרי' ח"א מ, א (בנוגע לאמירת אמן על הקדיש שנאמר על אדה"ז), וויפל ברכה והצלחה ער גיט בנר"ן חיי יחידה ברוחניות ובגשמיות, בבני חיי ומוזני לדורי דורות.

(94) ראה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר (אגרות קודש שלו ח"ג ע' קמא ואילך), שע"י התפלה לעילוי נשמת כו', הנה בזה הם גורמים נחת רוח לנשמות העולות, ואשר בגלל זאת הנה נשמות כו' מעוררין רחמים בעד יוצאי חלציהם להיות נמשך להם שפע ברכה בגשמיות וברוחניות, וראה סג'סרס חנוך לגער ע' 29 ואילך.

(95) ולהעיר מהשייכות לשבת, שכל עיסקא דשבתא כפול כו' (ראה לקרי' בתחלתו), וגם עס ענין הגאולה הקשורה עם אותיות כפולות (ראה רי"ה לך תרכ"ז. תר"ל. ועוד).

(88) ראה שעה"ה פ"א.

(89) פרש"י ר"פ בראשית.

(90) קהלת ת, ד.

(91) תנחומא פקודי ג. תקיז' תס"ט (ק, א).

אזוי אויך — „והחי יתן אל לבו“ אין אַ הוספה בכלל אין נתינת הצדקה, וואָס דאָס איז אַ מצוה וועלכע קומט אַראָפּ אין גשמיות העולם ממש (און דערפאַר פאַרבינדט מען דערמיט הזכרת הנשמות), כנ"ל.

עד"ז — מרבה זיין אין הקמת מוסדות על שמה ולזכותה, וואָס דאָס פאַר-בינדט איר מיט אַ מקום ובנין גשמי פאַרבונדן מיט הפצת התורה והיהדות.

ונוסף על כל זה — אַז באַ יעדערן זאָל זיין דער „והחי יתן אל לבו“, און באַווייזן אַ „זרעה בחיים“ (וואָס דע-מולט איז „היא בחיים“), דורך זיך אַפּלערנען פון איר הנהגה און זיך אויפ-פירן ברוחה כו', מתוך מסירת נפש.

ועאכו"כ דורך דעם וואָס מ'גיט אַ קינד אַ נאַמען נאָך איר, און מ'האַדע-וועט דעם קינד ברוחה, וואָס דאָס איז בפשטות ממש דער ענין פון „מה זרעה בחיים אף היא בחיים“: און דורך דעם וועט צוקומען באַ דעם קינד אין חיים („חי") בפשטות — אריכות ימים ושנים טובות.

יג. און דורך פאַרבינדן די נשמה מיט די פעולות והמשכות למטה, קומט צו אין ברכות ה' — „חי העולמים“ — אין אַלע ענינים אין וועלכע אידן נויטיקן זיך, בפרטים ופרטי פרטים („כל פסיעה ופסיעה“).

בזי דער ברכה הכי עיקרית" — „ובא לציון גואל“, „ונאמר אמן“, וואָס אמן באַווייזט אויף דעם גמר הנצחון", בזי — דער גמר ונצחון איבערן גלות.

קות, וואָס דעמולט הויכט זיך אַן אַ נייער סדר עליות (נוסף צו די עליות שלפני זה) — דאַרף זיך דאָס אויס-דריקן אין אַ חידוש אין דעם „והחי יתן אל לבו“, צו מוסיף זיין באופן חדש אין אַלע החלטות טובות ופעולות, פאַר-בונדן מיט אַ המשכה למטה בגשמיות העולם („צריך לאפר"), ובוה גופא — נוסף על ענינים ברוחניות, און נוסף על בגשמיות, אין גשמיות גופא — בזי גשמיות שבגשמיות. וכל זה — דורכ-גענומען „דורכגעברענט" מיט דער מסירת נפש און השפעה פון דער עלי-באש אלקי.

אָנהויבנדיק מיט אַ הוספה פון דעם חי למטה אין לימוד התורה און קיום המצוות, ובאופן — דוקא פאַרבונדן מיט עת — זמן ומקום גשמי: קביעות עתים לתורה בכל מקום — צו קובע זיין שיעורים ברבים אין לימוד החסידות און לימוד הנגלה", ובפרט אין די ערטער וואו עס זיינען דערווילע ניטא שיעורי תורה.

און אין די שיעורים הקיימים מכבר — מוסיף זיין ומחזק זיין דעם לימוד, בכמות ובאיכות.

און פאַרבינדן די שיעורי תורה אויך מיט מעורר זיין אויף עניני יראת שמים בכלל, ובפרט — אין עבודת התפלה וקיום המצוות, כולל מצות צדקה — די ג' עמודים שעליהם העולם עומד וקיים".

96) כולל ובמיוחד — חלק האגדה שבתורה, עין יעקב וכי"ב (שרוב סודות התורה גנוזין בה — אנה"ק סכ"ג. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"ב), שענין זה קשור במיוחד עם אמירת קדיש דרבנו — „שמי רבא דאגדתאי" שע"ז קיים עלמא (מוטה מט, א).
97) אבות ריש פ"א וסופו.
98) כמנהג ישראל — לסיים בברכה זו.
99) נזיר בסופה.

ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי
פי ה' דיבר¹⁰⁴, ולא יכנף עוד מוריד והיו
עיניך רואות את מוריד¹⁰⁵,

ובכללות — אז מ'זעט בגלוי ווי די
חיות ומציאות פון כל העולם כולו נעמט
זיך פון די כ"ב אותיות התורה (שבהן
נברא העולם) און זיי זיינען מהוה דעם
עולם בכל רגע ורגע מחדש, ומנהיגים
(שבט) אותו.

וכל זה — תיכף ומיד ממש, ולא עכבן
אפילו כהרף עין¹⁰⁶, וכההלכה¹⁰⁷ מיד הן
(כל העולם כולו) נגאלין.

— ובפרט אז מ'פארבינדט די הס-
תלקות אויך מיט א הוספה אין דער
אחכה לו און די צפי' לגאולה האמיתית
והשלימה ע"י משיח צדקנו, „דרך¹⁰⁰
כוכב מיעקב זה דוד וקם שבט¹⁰¹ מישר-
אל זה מלך המשיח¹⁰², וואס איז דוקא א
גאולה גשמית לעיני בשר, לעיני כל
בשר,

כולל די גאולה פון די נשמות
שלמעלה (וואס יש מקום לומר אז דאס
איז גאָר די גרעסטע גאולה) דורך
„והקיצו ורננו שוכני עפר¹⁰³ בתחיית
המתים — ונעשים נשמות בגופים,

100) בלק כד, יז.

101) ולהעיר מהרמו והשייכות לכ"ב שבט —
דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל.

102) רמב"ם הלי' מלכים פ"א היא.

103) ישעי' כו, יט.

104) שם מ, ה.

105) שם ל, כ.

106) מכילתא ופרש"י בא יב, מא.

107) רמב"ם הלי' תשובה פ"ז היה.

לזכרון

הרבנית הצדקנית

מרת חי' מושקא

בת כ"ק אדמו"ר

אור עולם

נזר ישראל ותפארתו

צדקת ה' עשה

ומשפטיו עם ישראל

ורבים השיב מעון

מרנא ורבנא

יוסף יצחק

ובת הרבנית הצדקנית

מרת נחמה דינה

ע"ה ז"ל

אשתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א

*

נדפס לז"נ

הרב שניאור זלמן בן הרב נתן ומרת אסתר ע"ה גורארי'
זכה להיות – בלשון הרבי – "המטפל העיקרי" של הרבנית זי"ע